

Hospodaření rozpočtů územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a Regionálních rad regionů soudržnosti za rok 2020

Hospodaření územních rozpočtů bylo v roce 2020 poznamenáno epidemiologickou situací výskytu onemocnění COVID-19 a souvisejícími přijatými vládními opatřeními, jejichž cílem bylo zamezit šíření nákazy. Tato skutečnost se promítla mimo jiné zejména snížením celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických a právnických osob, a tedy poklesem daňových příjmů územních samosprávných celků. I přesto pokračoval v roce 2020 **trend meziročního růstu rozpočtových příjmů obcí i krajů**. Hospodaření územních rozpočtů skončilo s **přebytkem**, a to již devátým rokem po sobě. Z hlediska **vývoje dluhu** územních rozpočtů došlo ve srovnání s předchozím rokem **k mírnému zvýšení**, toto zvýšení však bylo **nepatrné oproti růstu zůstatků peněžních prostředků** územních rozpočtů **na bankovních účtech**.

Příznivé výsledky byly vykázány z hlediska vývoje **kapitálových výdajů**. Zatímco v roce 2019 **stagnovaly** na úrovni předchozího roku, v roce 2020 navázaly na růst z let 2017 a 2018. Tento růst byl mimo jiné způsoben růstem přijatých investičních transferů ze státního rozpočtu.

Souhrnné ukazatele hospodaření územních rozpočtů jako celku ovlivňují do značné míry výsledky hospodaření hlavního města Prahy (dále jen „**hl. m. Praha**“), a to především z hlediska výsledného salda hospodaření (na celkovém přebytku hospodaření územních rozpočtů se z více než poloviny podílel přebytek rozpočtového hospodaření hlavního města), ale i z hlediska růstu zůstatků peněžních prostředků na bankovních účtech.

Na zvýšení celkových příjmů územních rozpočtů se především podílel **růst přijatých transferů**, a to jak neinvestičních, v návaznosti na realizaci záměrů vlády v oblasti regionálního školství a v případě podpory obcím formou jednorázového příspěvku podle zákona č. 159/2020 Sb.¹, tak investičních, v souvislosti s realizací projektů v rámci dopravní infrastruktury. Vývoj vlastních příjmů (daňové příjmy, nedaňové příjmy a kapitálové příjmy) územních rozpočtů byl ovlivněn především přijatými vládními opatřeními k zamezení šíření onemocnění COVID-19, které se promítly v inkasu sdílených daňových příjmů obcí a krajů. Na rozdíl od předchozích let tak došlo k poklesu vlastních příjmů obcí a krajů, které byly v případě obcí kompenzovány přijatými neinvestičními transfery ze státního rozpočtu.

Ve struktuře transferů poskytovaných krajům a obcím z jednotlivých kapitol státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů došlo k nejvýraznějším změnám především u poskytnutých transferů z kapitoly Ministerstvo zdravotnictví a kapitoly Všeobecná pokladní správa (dále jen „**VPS**“). Nárůst transferů ze zmíněných kapitol se týkal prostředků v souvislosti s onemocněním COVID-19.

Úloha Regionálních rad regionů soudržnosti (dále jen „**regionální rady**“) v současné době spočívá především v kontrole projektů po období udržitelnosti a v postupném ukončování programů, a to v souvislosti s připravovaným zrušením regionálních rad v roce 2021, pokud příslušná novela zákona č. 248/2000 Sb.² bude v roce 2021 schválena a nabyde účinnosti. Příjmy a výdaje regionálních rad se tak stejně jako v předchozích třech letech týkaly pouze financování provozních výdajů a byly tedy relativně nízké (prostředky určené regionálním radám jsou rozpočtovány v kapitole Ministerstva pro místní rozvoj v rámci OP Technická pomoc 2014+).

V roce 2020 skončilo hospodaření územních rozpočtů s přebytkem v celkové výši **14,0 mld. Kč**. (v předchozím roce 2019 činil přebytek 31,7 mld. Kč). Přebytek byl vykázán na úrovni rozpočtů obcí, dosáhl **19,0 mld. Kč**. Kraje hospodařily se **schodkem 5,0 mld. Kč** (v předchozím roce činilo kladné saldo hospodaření 5,8 mld. Kč). Dobrovolné svazky obcí ukončily hospodaření s mírným schodkem ve výši 0,1 mld. Kč a regionální rady s velmi nízkým přebytkem.

¹ Zákon č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, ve znění pozdějších předpisů.

² Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.

Hodnocení plnění příjmů a výdajů krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2020 je provedeno samostatně k rozpočtu po všech změnách, tj. ke konečnému rozpočtu (dále jen „rozpočet“), který vedle změn souvisejících s provedenými rozpočtovými opatřeními zahrnuje také změny vyplývající z promítnutí nároků z nespotebovaných výdajů organizačních složek státu.

V kapitole 3. *Příjmy a výdaje obcí a dobrovolných svazků obcí* jsou výsledky hospodaření hl. m. Prahy jako obce součástí uváděných souhrnných údajů. S ohledem na specifické postavení hlavního města a váhu jeho příjmů a výdajů v celkových příjmech a výdajích obecních rozpočtů je současně v rámci této kapitoly zpracována samostatná část, která se týká pouze výsledků rozpočtového hospodaření hl. m. Prahy.

1 Celkové výsledky hospodaření krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti

Celkové příjmy (po konsolidaci) krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí (dále jen „DSO“) a regionálních rad dosáhly **626,2 mld. Kč**, ve srovnání s předchozím rokem **vzrostly o 32,2 mld. Kč** (meziroční růst činí **5,4 %**). Jedná se o **pokles meziročního zvýšení** celkových příjmů územních rozpočtů zhruba o polovinu oproti roku 2019 (nárůst příjmů v roce 2019 činil 61,5 mld. Kč).

Vlastní příjmy územních rozpočtů (tj. příjmy daňové, nedaňové a kapitálové) dosáhly **352,8 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly **nižší o 4,5 %, tj. o 16,7 mld. Kč**. Pokles byl vykázan pouze v části **daňových příjmů**. Nedaňové a kapitálové příjmy, které představují spíše doplňkový zdroj příjmů, vzrostly o 4,3 %, respektive kapitálové příjmy zůstaly na podobné úrovni jako v roce 2019.

Daňové příjmy činily **301,7 mld. Kč**, což bylo meziročně **o 18,5 mld. Kč méně, tedy pokles o 5,8 %**. Pokles byl způsoben snížením celostátního hrubého výnosu zejména daní z příjmů fyzických a právnických osob souvisejícím především s realizací přijatých vládních opatření s cílem zamezit šíření onemocnění COVID-19 ve společnosti.

Nedaňové příjmy činily **43,8 mld. Kč**, což bylo meziročně **o 4,3 % více, tedy o 1,8 mld. Kč**. K růstu došlo především ve skupinách: příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy (o 11,2 % více, tj. o 0,5 mld. Kč) a výnosy z finančního majetku (o 10,2 % více, tedy o 0,4 mld. Kč).

Kapitálové příjmy (zejména příjmy z prodeje pozemků a ostatních nemovitostí) byly vykázané ve výši **7,2 mld. Kč**, což bylo **na podobné úrovni**, jako v předchozím roce.

Celkový objem přijatých transferů činil **273,7 mld. Kč**, proti předchozímu roku došlo k růstu **o 21,8 %, tj. o 49,0 mld. Kč více**. Na zvýšení se zhruba ze čtyř pětín (83,2 %) podílely neinvestiční transfery.

Neinvestiční transfery dosáhly **233,4 mld. Kč**, což znamenalo meziroční zvýšení o 21,2 %, respektive o 40,8 mld. Kč. Vysoký růst souvisí především s realizací záměrů vlády v oblasti **regionálního školství**. **Transfery z kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dosáhly 160,1 mld. Kč** (meziroční růst **o 12,1 %**, tedy o 17,3 mld. Kč) a z rozpočtu **kapitoly VPS 14,5 mld. Kč** (růst **o 2260,4 %**, respektive o 13,9 mld. Kč). Růst neinvestičních transferů z rozpočtu kapitoly VPS byl způsoben především **jednorázovým příspěvkem obcím** na kompenzaci propadu daňových příjmů způsobeného výplatou kompenzačního bonusu podnikatelům **v celkové výši 13,4 mld. Kč**.

Investiční transfery vzrostly o 25,7 %, respektive o 8,3 mld. Kč a dosáhly **40,3 mld. Kč**. Navýšení investičních transferů pozitivním způsobem ovlivňuje výši kapitálových výdajů, které meziročně zaznamenaly taktéž růst. Investiční transfery třetím rokem po sobě významně rostou a již se dostaly nad jejich průměrnou **úroveň mezi lety 2009 – 2015**, kdy docházelo k intenzivnímu čerpání prostředků na realizaci projektů v rámci programů předchozího programového období EU. V těchto letech dosahoval roční objem přijatých investičních transferů průměrně výše 37,1 mld. Kč (v období následujících dvou let se jejich objem snižoval až na 13,4 mld. Kč v roce 2017).

Tabulka č. 1: Bilance příjmů a výdajů územních rozpočtů k 31. 12. 2020 po konsolidaci³ (mil. Kč)

	územní rozpočty celkem				stupně územních rozpočtů skutečnost k 31.12.2020		
	skutečnost k 31.12.2019	rozpočet 2020 po všech změnách	skutečnost k 31.12.2020	% plnění	obce a DSO	kraje	RRRS
Příjmy celkem	594 057,8	622 355,4	626 221,9	100,6	373 725,0	262 335,3	517,4
z toho:							
Daňové příjmy	320 174,5	278 480,5	301 671,5	108,3	230 852,0	70 819,5	0,0
Nedaňové příjmy	42 048,7	41 364,0	43 841,2	106,0	37 502,8	6 401,5	226,5
Kapitálové příjmy	7 182,7	7 918,7	7 241,8	91,5	7 009,5	231,9	0,4
Přijaté transfery	224 651,4	294 592,2	273 664,8	92,9	98 360,6	184 882,3	290,5
Neinvestiční transfery	192 591,3	239 213,3	233 359,1	97,6	70 931,8	168 950,7	234,7
Investiční transfery	32 060,0	55 378,9	40 305,7	72,8	27 428,8	15 931,6	55,8
Výdaje celkem	562 387,2	621 456,0	612 212,8	98,5	354 817,9	267 368,7	464,2
z toho:							
Běžné výdaje	438 519,4	479 975,9	476 584,8	99,3	253 621,5	229 512,5	457,9
Kapitálové výdaje	123 867,8	141 480,1	135 628,1	95,9	101 196,4	37 856,1	6,3
Saldo příjmů a výdajů	31 670,6	899,4	14 009,0	1557,6	18 907,1	-5 033,4	53,2

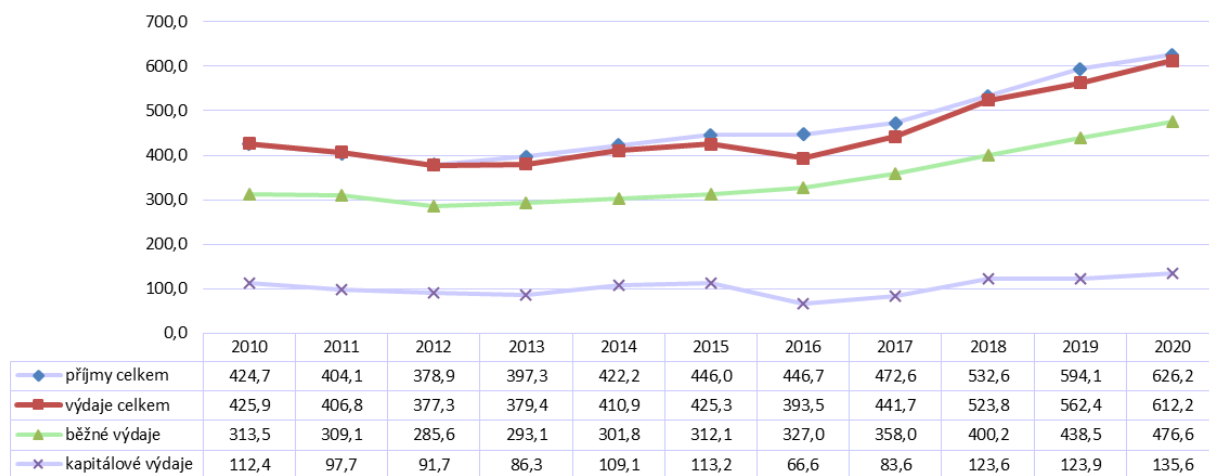
Struktura příjmů jednotlivých částí územních rozpočtů zůstává dlouhodobě stabilní. V rozpočtech **krajů** jsou hlavním zdrojem příjmů **transfery ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů (v roce 2020 tvořily 70,5 %, v roce 2019 byl tento poměr na úrovni 65,6 % celkových příjmů)**. Pro rozpočty **obcí** jsou hlavním zdrojem financování daňové příjmy, na celkových příjmech tvořily 62,6 %, v roce předešlém 68,0 %. Financování činnosti DSO je zajišťováno především transfery z různých úrovní veřejných rozpočtů (tvořily 69,0 % celkových příjmů). **Regionální rady** již čtvrtým rokem získávají pouze prostředky na zajištění svého vlastního provozu z kapitoly Ministerstvo pro místní rozvoj. Od roku 2018 regionální rady již nepřevádí krajům, obcím ani DSO skoro žádné peněžní transfery, neboť jejich činnost jako administrátorů peněžních prostředků z rozpočtů fondů EU prostřednictvím regionálních operačních programů byla v roce 2016 ukončena.

Pokud jde o **strukturu transferů** poskytovaných územním rozpočtům z hlediska jednotlivých kapitol státního rozpočtu, zůstává dlouhodobě nejvýznamnější kapitola Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, ze které jsou poskytovány dotace na přímé náklady na vzdělávání pro školská zařízení a školy zřizované kraji, obcemi a soukromými zřizovateli, které kraje rozepisují a přímo přidělují příslušným školským zařízením a školám. Neinvestiční transfery z této kapitoly tvořily, podobně jako v předešlém roce, zhruba tři čtvrtiny (74,7 %) z celkového objemu neinvestičních transferů přijatých ze státního rozpočtu. Dalším významným zdrojem neinvestičních transferů jsou prostředky kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí s podílem ve výši 11,6 %. Dále je vhodné uvést neinvestiční transfery poskytnuté z rozpočtu kapitoly VPS, které představovaly 6,8 % (v roce 2019 pouze 0,4 %). Tento vysoký nárůst je způsoben jednorázovým příspěvkem obcím, který vykompenzoval výpadek daňových příjmů v souvislosti s výplatou kompenzačního bonusu podnikatelům. Pokud jde o investiční transfery ze státního rozpočtu určené územním rozpočtům, jejich největší objem byl poskytnut z kapitoly Ministerstvo pro místní rozvoj (43,4 %) v rámci Integrovaného regionálního operačního programu (14,3 mld. Kč) a z kapitoly Ministerstvo životního prostředí (18,3 %). Transfery z rozpočtu kapitoly VPS určené především na regionální školství představovaly podíl ve výši 9,2 % (v roce 2019 5,2 %).

³ Z důvodu konsolidace, jejímž smyslem je očistit údaje o rozpočtu nebo skutečnosti peněžních operací o interní přesuny peněžních prostředků uvnitř jednotky nebo mezi jednotkami na úrovni sumářů, za které se operace sledují, je součet na úrovni republiky odlišný od součtu jednotlivých úrovní, tj. obcí a DSO, krajů a regionálních rad. Příjmové, výdajové a finanční operace, které jsou předmětem konsolidace spolu s uvedením úrovně, na které se konsolidace provádí, stanovuje vyhláška č. 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů regionálních rad regionů soudržnosti.

Celkové výdaje územních rozpočtů dosáhly **612,2 mld. Kč** a meziročně vzrostly o 49,8 mld. Kč, tj. o 8,9 %. Vývoj příjmů a výdajů územních rozpočtů z dlouhodobějšího hlediska charakterizují následující údaje.

Graf č. 1: Příjmy a výdaje územních rozpočtů v období let 2010 – 2020 (mld. Kč)

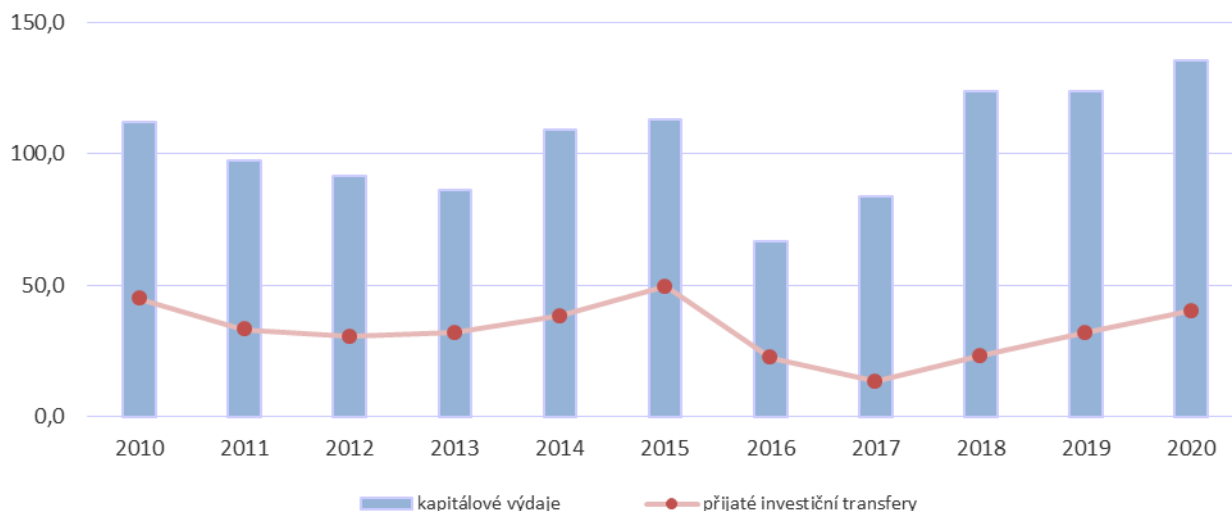

Běžné výdaje dosáhly **476,6 mld. Kč**, meziročně se **zvýšily o 8,7 %**, tj. o 38,1 mld. Kč. Z 68,5 % se na tomto nárůstu podílelo zvýšení neinvestičních transferů zejména příspěvkovým organizacím o 12,2 %, tj. o 26,1 mld. Kč. Dále došlo k růstu neinvestičních transferů podnikatelským subjektům o 20,7 % (zvýšení o 2,3 mld. Kč) a neziskovým a podobným organizacím o 6,9 % (zvýšení o 1,2 mld. Kč). Tento růst poskytnutých neinvestičních transferů souvisel především s navýšením dotace na přímé náklady na vzdělávání, dotacemi pro soukromé školy ze státního rozpočtu a s růstem příspěvku na provoz zřízeným příspěvkovým organizacím. Vyšší nárůst byl také vykázán v části výdajů na dopravní územní obslužnost o 11,7 %, tj. o 4,7 mld. Kč. Výdaje územních rozpočtů na platy a podobné související výdaje včetně pojistného se zvýšily o 3,2 mld. Kč, respektive o 5,5 %. Růst činil méně než v předešlých letech (v roce 2019 růst činil 3,5 mld. Kč a mezi roky 2018 a 2017 nárůst činil 6,3 mld. Kč).

Kapitálové výdaje územních rozpočtů **se meziročně zvýšily o 9,5 %**, respektive o **11,8 mld. Kč** a dosáhly **135,6 mld. Kč**. **V roce 2019 stagnovaly** na úrovni roku 2018 a dosáhly **123,9 mld. Kč**, což bylo meziročně pouze o 0,2 mld. Kč více. Vývoj kapitálových výdajů navázal na trend z let 2017 a 2018, kdy jejich meziroční nárůst činil 17,1 mld. Kč v roce 2017, respektive 40 mld. Kč v roce 2018.

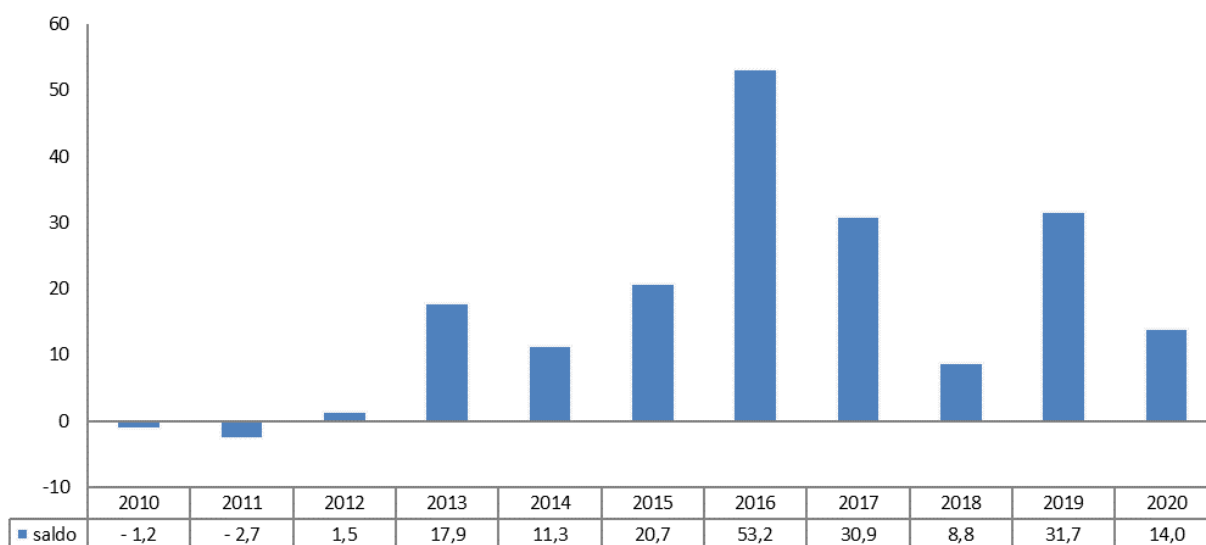
Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích územních rozpočtů v roce 2020 zůstal na podobné úrovni jako v předchozím roce a dosáhl **22,2 %**, v roce předchozím to bylo 22,0 %. Ke zvýšení došlo také z hlediska podílu přijatých investičních transferů na financování investic. Zatímco v předchozím roce činil tento podíl 25,9 %, v roce 2020 došlo k jeho navýšení na 29,7 %. Pro srovnání v letech 2017 a 2018 se přijaté investiční transfery podílely na financování investic ve výši 16 % – 19 %. Přes nárůst v posledních dvou letech však podíl transferů na financování investic nedosahuje hodnot vykazovaných v období let 2010 – 2016, kdy se přijaté investiční transfery podílely na celkových kapitálových výdajích v průměrné roční výši 35,5 %. Tento trend opětovného růstu podílu přijatých investičních transferů na celkových kapitálových výdajích v souvislosti s nepřetržitým zvyšováním zůstatků peněžních prostředků na bankovních účtech není pozitivním ukazatelem, kdy ze strany územních rozpočtů není zcela využít jejich investiční potenciál.

Graf č. 2: Přijaté investiční transfery a kapitálové výdaje územních rozpočtů (mld. Kč)

Růst kapitálových výdajů územních rozpočtů se promítl v růstu celkových výdajů, tím současně bylo ovlivněno i výsledné saldo hospodaření. Hospodaření územních rozpočtů skončilo s **přebytkem 14,0 mld. Kč (pokles o 55,8 %)**. V roce 2019 činilo výsledné saldo hospodaření 31,7 mld. Kč. Přestože rok 2020 byl zásadně poznamenán epidemií onemocnění COVID-19, **přebytek hospodaření územních rozpočtů byl vyšší než v roce 2018**, kdy činil 8,8 mld. Kč. Pro dokreslení celé situace skončilo hospodaření státního rozpočtu v roce 2020 **schodkem ve výši 367,4 mld. Kč**, který byl významně nejvyšší v celé historii České republiky, a to zejména z důvodu opatření přijímaných na zmírnění hospodářských důsledků pandemie. Rozhodující část přebytku územních rozpočtů byla dosažena u **obcí**, které jako celek **vykázaly přebytek 19,0 mld. Kč** (meziročně pokles o 25,4 %), **z toho 8,9 mld. Kč tvoří přebytek hl. m. Prahy**. **DSO** vykázaly mírný **schodek 0,1 mld. Kč**. **Kraje** hospodařily se **schodkem 5,0 mld. Kč**. Za roky 2019 a 2020 skončilo hospodaření krajů v průměru s mírným přebytkem hospodaření. Hospodaření regionálních rad, které ukončily své hospodaření s přebytkem v řádu desítek milionů, lze hodnotit jako vyrovnané. Pro srovnání uvádíme vývoj salda hospodaření územních rozpočtů celkem od roku 2001. V souvislosti se strukturou meziročního růstu příjmů a výdajů územních rozpočtů a stavem peněžních prostředků na bankovních účtech lze konstatovat, že územní rozpočty, zejména obce, se v roce 2020 významně nepodílely na financování nákladů souvisejících s epidemií COVID-19 vlastními prostředky, kdy tyto náklady nesl převážně stát.

Graf č. 3: Saldo hospodaření územních rozpočtů v letech 2010 – 2020 (mld. Kč)

Stavy peněžních prostředků na bankovních účtech územních rozpočtů⁴

Stav peněžních prostředků na bankovních účtech obcí, DSO, krajů, regionálních rad a na účtech příspěvkových organizací zřízených kraji a obcemi dosáhl ke konci roku 2020 v souhrnu **327,0 mld. Kč, meziročně se zvýšil o 7,2 %**, tedy o 22,1 mld. Kč.

Nárůst byl vykázán u obcí a jimi zřízených příspěvkových organizací, a to o 22,3 mld. Kč. Je však vhodné uvést, že z toho **významnou část tvoří zvýšení peněžních prostředků na bankovních účtech hl. m. Prahy** (včetně příspěvkových organizací), kde došlo k meziročnímu nárůstu o 8,4 mld. Kč. U krajů a jimi zřízených příspěvkových organizací se zůstatek na bankovních účtech celkově meziročně pohyboval na stejné úrovni. Na bankovních účtech DSO stav peněžních prostředků klesl o 0,2 mld. Kč a v případě regionálních rad, na jejichž účtech je již jen minimum peněžních prostředků, činil zůstatek 0,2 mld. Kč.

Tabulka č. 2: Stavy peněžních prostředků na bankovních účtech rozpočtů územních samosprávných celků (včetně příspěvkových organizací), DSO a regionálních rad ke dni 31. 12. (mld. Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kraje	12,5	14,5	12,5	14,8	17,6	16,7	24,5	31,0	30,7	35,7	32,8
PO zřízované kraji	10,9	10,9	11,7	11,9	12,2	11,7	12,4	15,0	16,7	18,3	21,2
Obce	70,3	70,1	84,7	98,0	107,4	114,6	156,5	179,7	186,9	214,8	234,1
PO zřízované obcemi	14,9	15,9	16,8	16,5	18,3	18,7	20,8	25,6	27,5	33,4	36,4
DSO	1,2	1,4	1,5	1,8	1,6	1,5	2,0	2,1	2,3	2,5	2,2
RRRS	1,0	0,8	0,6	0,6	0,8	0,3	0,4	0,1	0,2	0,1	0,2
CELKEM	110,7	113,5	127,8	143,7	157,8	163,6	216,6	253,7	264,2	304,9	327,0

Dluh územních rozpočtů včetně zřízených příspěvkových organizací dosáhl ke konci roku 2020 celkem **94,4 mld. Kč**, kdy meziročně došlo k jeho růstu o 3,9 %, tedy o 3,5 mld. Kč. Dosud nejvyšší dluh byl vykázán v roce 2013 ve výši 121,6 mld. Kč, v následujících čtyřech letech se postupně snižoval až na 90,8 mld. Kč v roce 2017, v roce 2018 byl mírně vyšší, činil 91,2 mld. Kč. Podrobné údaje o vývoji dluhu jsou uvedeny v bodu 5 Zadluženost.

⁴ Zahrnuty termínované vklady, bankovní účty a pokladna. Konkrétně jsou zahrnuty syntetické účty 068, 231, 236, 241, 244, 245, 261. V případě příspěvkových organizací se konkrétně jedná o syntetické účty 068, 241, 243, 244, 245, 261.

2 Příjmy a výdaje krajů

Celkové příjmy krajů činily **262,4 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly **vyšší o 10 %, tj. o 23,8 mld. Kč**. V roce 2019 představoval meziroční přírůstek **32,7 mld. Kč**. Obdobně jako v předchozích třech letech se na růstu celkových příjmů krajů podílely zejména přijaté transfery, jejich nárůst představoval 28,4 mld. Kč a byl tak vyšší než meziroční zvýšení celkových příjmů.

Tabulka č. 3: Bilance příjmů a výdajů krajů (mil. Kč)

	skutečnost k 31.12.2019	rozpočet 2020		skutečnost k 31.12.2020	% plnění rozpočtu	Index 2020/2019
		schválený	po všech změnách			
1	2	3	4	5	6	7
I. Daňové příjmy	74 975,6	80 223,3	64 720,0	70 819,5	109,4	94,5
z toho:						
daně z příjmů fyzických osob	20 983,6	22 500,0	17 100,0	19 789,9	115,7	94,3
daně z příjmů právnických osob	16 759,4	16 700,0	10 300,0	13 744,4	133,4	82,0
daň z přidané hodnoty	37 095,0	40 900,0	37 200,0	36 797,4	98,9	99,2
II. Nedaňové příjmy (po konsolidaci)	6 674,3	7 910,4	7 910,4	6 401,5	80,9	95,9
III. Kapitálové příjmy	409,2	515,2	515,2	231,9	45,0	56,7
Vlastní příjmy	82 059,0	88 648,9	73 145,6	77 453,0	105,9	94,4
IV. Přijaté transfery (po konsolidaci)	156 480,1	163 682,1	187 958,0	184 882,3	98,4	118,2
Neinvestiční transfery	144 823,6	162 356,7	170 023,2	168 950,7	99,4	116,7
Investiční transfery	11 656,6	1 325,4	17 934,8	15 931,6	88,8	136,7
Příjmy celkem (po konsolidaci)	238 539,1	252 331,1	261 103,6	262 335,3	100,5	110,0
V. Běžné výdaje (po konsolidaci)	200 430,4	222 636,5	223 286,1	229 512,5	102,8	114,5
VI. Kapitálové výdaje	32 278,5	29 534,1	37 657,1	37 856,1	100,5	117,3
Výdaje celkem (po konsolidaci)	232 708,9	252 170,6	260 943,2	267 368,7	102,5	114,9
Saldo příjmů a výdajů (po konsolidaci)	5 830,2	160,5	160,5	- 5 033,4	- 3 137,0	- 86,3

Vlastní příjmy krajů dosáhly celkem **77,5 mld. Kč**, meziročně došlo k poklesu o **5,6 %**, tedy o 4,6 mld. Kč. V souvislosti s vysokým nárůstem objemu přijatých transferů se podíl vlastních příjmů na celkových příjmech krajů snížil, dosáhl 29,5 %, v roce předchozím to bylo 34,4 %.

Daňové příjmy dosáhly celkem **70,8 mld. Kč**, meziročně klesly o **5,5 %**, což je **4,2 mld. Kč**.

Příjem daně z příjmů fyzických osob dosáhl **19,8 mld. Kč**, proti předchozímu roku se snížil o **5,7 %**. Rozhodující část a zároveň objemově nejvýznamnější tvoří **daň z příjmů fyzických osob placená plátcí** ze závislé činnosti, a to ve výši 17,7 mld. Kč (**meziroční pokles o 5,3 %**). Inkaso **daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou** (zahrnuje daně z úroků, dividend a jiných kapitálových výnosů, případně i daně z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby) činilo **1,8 mld. Kč** a zůstalo **meziročně na podobné úrovni**. Příjem **daně z příjmů fyzických osob placené poplatníky** (z příznání) dosáhl **0,3 mld. Kč** (**pokles o 44,0 %**).

Daň z příjmů právnických osob byla vykázána ve výši **13,7 mld. Kč**, proti srovnatelnému období to bylo o **18,0 % méně**.

Příjem **daně z přidané hodnoty** dosáhl **36,8 mld. Kč**, což znamená **meziroční pokles o 0,3 mld. Kč**. Inkaso daně z přidané hodnoty představovalo více než polovinu (52,0 %) celkových daňových příjmů krajů.

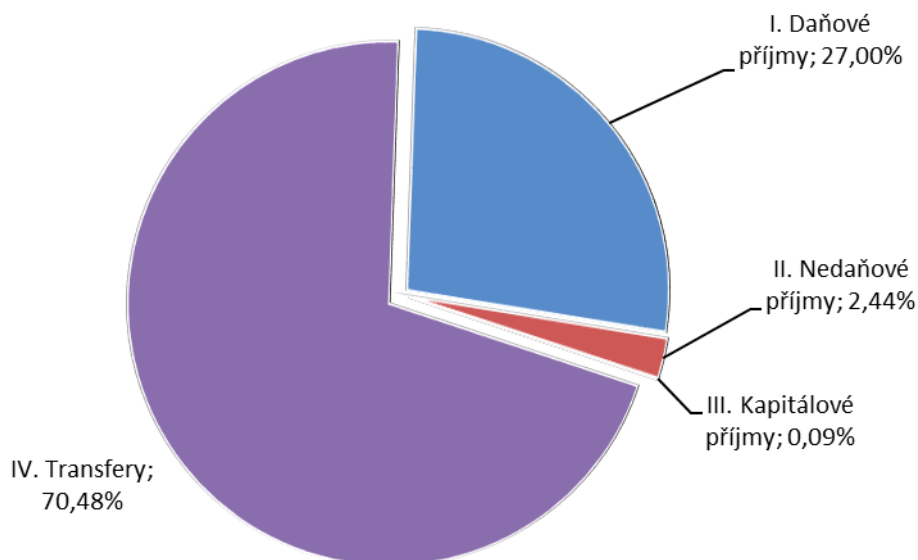
Daně a poplatky z vybraných činností a služeb tvoří jen malou část daňových příjmů krajů, v roce 2020 činily **0,5 mld. Kč**, kdy meziročně došlo k **růstu o 254,8 %**, tedy o **0,4 mld. Kč**. Největší část z toho představují poplatky a odvody za odebrané množství podzemní vody (dle §88 zákona č. 254/2001 Sb. je část poplatků za odběr podzemní vody ve výši 50 % příjmem rozpočtu kraje) ve výši 0,4 mld. Kč. Další významnou část představují poplatky za znečišťování ovzduší podle zákona č. 201/2012 Sb., kdy z jejich celkového výnosu náleží do rozpočtů krajů 25 %. Příjem z poplatků za znečišťování ovzduší se průběžně zvyšuje, zatímco v roce 2017 činil 58,9 mil. Kč, v roce 2020 to bylo již 113,9 mil. Kč (meziročně nedošlo k významnému nárůstu).

V minulosti v rámci seskupení „Daně a poplatky z vybraných činností a služeb“ tvořily největší část správní poplatky, jejichž roční výše se dlouhodobě pohybuje v rozmezí 20 – 30 mil. Kč.

Nedaňové příjmy krajů dosáhly v souhrnu **6,4 mld. Kč**, to je **pokles o 4,1 %**, tedy o 0,3 mld. Kč, oproti předchozímu roku.

Kapitálové příjmy meziročně klesly o **43,3 %**, tj. o 0,2 mld. Kč a dosáhly 0,2 mld. Kč. Tyto příjmy představují pro kraje spíše doplňkový zdroj příjmů, jejich objem zůstává dlouhodobě poměrně stabilní (v období let 2010 – 2019 se pohybovaly mezi 0,3 mld. Kč – 0,6 mld. Kč).

Graf č. 4: Příjmy krajů podle druhového členění rozpočtové skladby za rok 2020 (po konsolidaci)

Objemově nejvýznamnější zdroj příjmů rozpočtů krajů představují **transfery**. Jsou poskytovány především ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů. V roce 2020 činil celkový objem přijatých transferů **184,9 mld. Kč**, což bylo **o 18,2 %**, **respektive o 28,4 mld. Kč více** nežli v roce předchozím. Jednalo se o dosud nejvyšší meziroční nárůst (v roce 2019 vzrostly příjmy z transferů o 25,4 mld. Kč). **Podíl objemu transferů na celkových příjmech krajů** meziročně **vzrostl o 4,9 procentního bodu na 70,5 %**.

Nárůst se týkal především **neinvestičních transferů**, jejich objem **vzrostl o 16,7 %**, tj. o 24,1 mld. Kč, a **dosáhl 169,0 mld. Kč**. Vývoj souvisí s realizací záměrů vlády v oblasti **regionálního školství a v oblasti sociální péče (posilování mzdové úrovně pracovníků)**.

Objem přijatých **investičních transferů** činil **15,9 mld. Kč**, proti předchozímu roku se **zvýšil o 36,7 %**, respektive o 4,3 mld. Kč. Rozhodující část navýšení souvisí s realizací projektů v rámci operačních programů EU, kdy v rámci **Integrovaného regionálního operačního programu** přijaly kraje 7,9 mld. Kč (**meziroční růst o 16,4 %**, tj. o 1,1 mld. Kč).

Z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury kraje přijaly peněžní prostředky na **financování dopravní infrastruktury** ve výši **2,7 mld. Kč**, což je **nárůst o 56,7 %** tedy o 1,0 mld. Kč

Ze státního rozpočtu jsou krajům poskytovány **transfery z kapitoly VPS**, které v roce 2020 zahrnovaly především **příspěvek na řešení krizových situací a náhrady škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy (tato dotace je následně poskytována formou náhrady konečným příjemcům)**. Transfery z kapitoly VPS činí minimum z celkového objemu transferů poskytovaných krajům ze státního rozpočtu.

Nejvýznamnější zdroj příjmů krajů představují **transfery poskytované přímo z rozpočtu jednotlivých kapitol státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů**. Ve sledovaném roce přijaly kraje z rozpočtů ústředních orgánů státní správy a z rozpočtů státních fondů (bez kapitoly VPS a Národního fondu) peněžní prostředky v celkové výši **181,9 mld. Kč**, což představuje meziroční růst **o 18,0 %**, tj. **o 27,7 mld. Kč**. Nárůst poskytnutých transferů byl směřován především do oblasti školství, oblasti sociální péče a do oblasti dopravy (pořízení a modernizace

železničních kolejových vozidel, příspěvek na ztrátu dopravce z provozu veřejné osobní drážní dopravy nebo např. financování dopravní infrastruktury).

Z kapitoly **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** přijaly kraje celkem **139,8 mld. Kč**, což bylo **o 15,2 %, tj. o 18,4 mld. Kč více** nežli v roce 2019. Nejvýznamnější část peněžních prostředků směřovala na přímé náklady na vzdělávání (růst o 17,0 %, tj. o 19,2 mld. Kč), dotace pro soukromé školy (růst o 20,3 %, respektive o 1,0 mld. Kč) a dotace v rámci rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělávání (1,2 mld. Kč).

Tabulka č. 4: Přehled transferů a zápůjček přijatých kraji ze státního rozpočtu, z Národního fondu a z rozpočtů státních fondů v roce 2020 (mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční	Investiční	Půjčky
Úřad vlády České republiky	6,6	6,6		
Ministerstvo práce a sociálních věcí	18 587,2	18 534,9	52,4	
Ministerstvo vnitra	24,3	24,3		
Ministerstvo životního prostředí	2 248,7	162,3	2 086,4	
Ministerstvo pro místní rozvoj	8 188,5	251,2	7 937,3	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	87,8	7,4	80,4	
Ministerstvo dopravy	5 150,0	2 956,3	2 193,7	
Ministerstvo zemědělství	79,5	18,3	61,1	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	139 798,1	139 644,7	153,4	
Ministerstvo kultury	146,4	58,8	87,7	
Ministerstvo zdravotnictví	2 713,8	2 659,7	54,2	
Národní fond	277,9	9,5	268,4	
VPS - transfery v rámci souhrn. dotačního vztahu	1 488,2	1 488,2		
VPS - ostatní transfery	280,4	280,4		
Státní fond životního prostředí	5,1	4,7	0,4	
Státní fond dopravní infrastruktury	4 832,0	2 182,5	2 649,5	
Region soudržnosti Severozápad	0,6		0,6	
C e l k e m	183 915,1	168 289,6	15 625,5	0,0

Z rozpočtu kapitoly **Ministerstvo práce a sociálních věcí** obdržely kraje peněžní prostředky ve výši **18,6 mld. Kč (růst o 10,3 %)**, z toho 16,2 mld. Kč činily neinvestiční nedávkové transfery poskytované podle zákona č. 108/2006 Sb. Další transfery byly poskytnuty na řešení naléhavých potřeb při zabezpečení provozu sociálních služeb zřízených a provozovaných obcemi ve výši 1,2 mld. Kč a dále v rámci Operačního programu Zaměstnanost bylo poskytnuto 0,9 mld. Kč (pokles o 46,3 %), který je zaměřen na podporu rovných příležitostí žen a mužů, adaptability zaměstnanců, dalšího vzdělávání, sociálního začleňování, sociálních inovací v oblasti zaměstnanosti apod. Část peněžních prostředků byla rovněž uvolněna na státní příspěvek zřizovatelům zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Z kapitoly **Ministerstvo pro místní rozvoj** přijaly kraje celkem **8,2 mld. Kč (růst o 11,6 %)**, jednalo se především o prostředky poskytnuté v rámci Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), který je zaměřen na podporu regionální konkurenceschopnosti a zlepšení kvality života obyvatel. Velká část transferů směřovala na obnovu komunikací v působnosti krajů.

Z rozpočtu kapitoly **Ministerstvo dopravy** přijaly kraje transfery ve výši **5,2 mld. Kč (růst o 87,6 %)**. Růst o 100 % se pak týkal především peněžních prostředků poskytnutých na pořízení a modernizaci železničních kolejových vozidel, a to ve výši 2,2 mld. Kč.

Transfery ve výši **2,3 mld. Kč** přijaly kraje z kapitoly **Ministerstvo životního prostředí (pokles o 7,4 %** oproti roku 2019). Převážnou část tvořily investiční transfery v rámci Operačního programu Životní prostředí 2014 – 2020, které směřovaly na zlepšení kvality ovzduší, na výměnu zastaralých zdrojů tepla na pevná paliva (kotlíkové dotace), na snižování emisí z lokálního vytápění apod.

Z rozpočtu **Národního fondu** přijaly kraje **0,3 mld. Kč** (růst o 28,3 %) v rámci Programu přeshraniční spolupráce ČR – Polsko, převážnou část tvořily investiční transfery.

Z kapitoly **Ministerstvo průmyslu a obchodu** získaly kraje v rámci programu Podpora pořízení nemovitostí pro podnikání a vědu a výzkum **0,1 mld. Kč** (podpora investic do průmyslových zón).

Z rozpočtu **Státního fondu dopravní infrastruktury** přijaly kraje celkem **4,8 mld. Kč**, **oproti předchozímu roku došlo k růstu o 63,0 %**. Jednalo se o investiční a neinvestiční transfery určené na financování dopravní infrastruktury 2,7 mld. Kč a další 2,2 mld. Kč představovaly neinvestiční prostředky určené na financování dopravní infrastruktury.

Celkové výdaje krajů dosáhly **267,4 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly **vyšší o 14,9 %**, tj. o 4,7 mld. Kč. V roce 2020 se růst kapitálových výdajů na celkových výdajích podílel 16,1 %. Proti loňskému roku došlo k růstu podílu kapitálových výdajů na růstu celkových výdajů téměř dvojnásobně, protože v roce 2019 činil tento poměr 8,2 %.

Běžné výdaje krajů činily **229,5 mld. Kč**, což znamená meziroční **zvýšení o 14,5 %**, respektive o 29,1 mld. Kč. Nárůst se promítl především v **části transferů** poskytovaných z rozpočtů krajů a v **části výdajů na dopravní obslužnost**.

Tabulka č. 5: Výdaje krajů v letech 2017 - 2020 po konsolidaci (mil. Kč)

	2017	2018	2019	2020	Index		
					2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019
I. Běžné výdaje	155 189,8	175 661,0	200 430,4	229 512,5	113,2%	114,1%	114,5%
z toho:							
Platy a ostatní platby za provedenou práci	3 114,9	3 463,9	3 735,6	3 911,8	111,2%	107,8%	104,7%
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	1 042,8	1 165,7	1 253,3	1 303,1	111,8%	107,5%	104,0%
Nákup materiálů	263,6	449,7	498,3	926,0	170,6%	110,8%	185,8%
Úroky vlastní	103,3	166,3	271,5	175,1	161,1%	163,2%	64,5%
Nákup vody, paliva a energie	111,5	115,2	122,2	115,7	103,3%	106,1%	94,7%
Nákup služeb	2 658,8	2 987,2	2 982,1	2 954,2	112,3%	99,8%	99,1%
Ostatní nákupy	1 873,8	2 084,8	1 951,8	1 646,5	111,3%	93,6%	84,4%
Výdaje na dopravní obslužnost	13 710,9	14 494,9	15 346,4	18 755,9	105,7%	105,9%	122,2%
Neinvestiční transfery podnikatel. subjektům	4 496,6	4 863,7	5 653,2	6 820,9	108,2%	116,2%	120,7%
Neinvestiční transfery nezisk. a podob. org.	6 981,8	8 482,4	9 710,6	10 471,7	121,5%	114,5%	107,8%
Neinvestiční transfery příspěvkovým a podob. org.	116 185,8	131 139,6	151 932,2	174 896,1	112,9%	115,9%	115,1%
II. Kapitálové výdaje	17 370,4	30 061,0	32 278,5	37 856,1	173,1%	107,4%	117,3%
z toho:							
Investiční nákupy a související výdaje	5 921,7	12 476,1	13 850,0	18 189,0	210,7%	111,0%	131,3%
Nákup akcií a majetkových podílů	1 052,3	617,4	823,6	595,8	58,7%	133,4%	72,3%
Investiční transfery podnikatel. subjektům	869,2	1 406,1	997,1	989,7	161,8%	70,9%	99,3%
Investiční transfery nezisk. a podobným org.	223,8	326,8	362,8	342,1	146,1%	111,0%	94,3%
Investiční transfery příspěvk. organizacím	4 747,1	8 235,5	10 997,1	10 962,8	173,5%	133,5%	99,7%
Výdaje celkem	172 560,2	205 722,0	232 708,9	267 368,7	119,2%	113,1%	114,9%

V objemově nejvýznamnější části, kterou tvoří **neinvestiční transfery zejména příspěvkovým organizacím**, dosáhly výdaje **174,9 mld. Kč**, to znamená **nárůst o 15,1 %**, respektive o 23,0 mld. Kč více nežli v předchozím roce (dosud nejvyšší meziroční nárůst peněžních prostředků určených pro tyto organizace). Tento růst souvisel především s navýšením dotace na přímé náklady na vzdělávání ze státního rozpočtu a s růstem příspěvku na provoz zřízeným příspěvkovým organizacím.

Neinvestiční transfery **neziskovým a podobným organizacím** dosáhly **10,5 mld. Kč**, tj. **růst o 7,8 %**, respektive o 0,8 mld. Kč oproti předchozímu roku.

Objem transferů určených **podnikatelským subjektům** činil **6,8 mld. Kč** a zaznamenal **růst o 20,7 %**, tedy o 1,2 mld. Kč. Jedná se především o podnikatelské subjekty působící v oblasti vzdělávání a školských služeb, kterým kraje poskytly celkem 4,4 mld. Kč (meziročně o 0,7 mld. Kč více), a v oblasti zdravotnictví, kterým kraje převedly 1,0 mld. Kč (meziročně o 0,2 mld. Kč více). Příčinou byl především růst přijaté dotace ze státního rozpočtu pro soukromé školy.

Neinvestiční transfery poskytovaly kraje ze svých rozpočtů také přímo **ostatním územním rozpočtům**. Jejich **celková výše dosáhla 5,7 mld. Kč**, což bylo **meziročně o 10,7 % více**. Jsou to především dotace obcím a DSO poskytované v rámci vlastních programů jednotlivých krajů (například programy zaměřené na podporu aktivit v oblasti životního prostředí, na podporu prevence sociálně patologických jevů, podporu v sociální oblasti a zdravotnictví, podporu v oblasti kultury, sportu a tělovýchovy, na obnovu kulturních památek, příspěvky sborům dobrovolných hasičů). Největší část dotací směřovala obdobně jako v předchozích letech do programů v oblasti sociálních služeb, celkem 4,2 mld. Kč (meziroční růst o 10,9 %).

Výdaje krajů na **dopravní obslužnost** byly vykázány ve **výši 18,8 mld. Kč⁵**, meziročně **vzrostly o 22,2 %**, tj. o 3,4 mld. Kč. Tyto výdaje představují finanční kompenzaci dopravcům podle smluv o veřejných službách v přepravě cestujících uzavíraných podle zákona č. 194/2010 Sb.⁶

Ve výdajích, které mají úzkou souvislost se zajišťováním **běžného provozu krajů**, byl **významný nárůst** vykázán pouze na seskupení **nákup materiálu o 85,8 %**, tj. o 0,4 mld. Kč, a to v souvislosti s **nákupem ochranných pomůcek**, který se zvýšil o **269,0 %**, respektive o 3,1 mil. Kč a **léků a zdravotnického materiálu**, kde došlo k **růstu o 15 651,3 %**, respektive o 15,7 mil. Kč). Výdaje na nákup služeb (o 0,9 % méně) a na nákup vody, paliv a energií (o 5,3 % méně) zůstaly zhruba na úrovni předchozího roku. Výrazný pokles byl naopak vykázán v části výdajů na úroky, které dosáhly 0,2 mld. Kč, tj. pokles o 35,5 %.

Kapitálové výdaje činily 37,9 mld. Kč, meziročně **vzrostly o 17,3 %**, respektive o **5,6 mld. Kč**. Kapitálové výdaje rostou již čtvrtým rokem po sobě (po propadu investic, ke kterému došlo v roce 2016, kdy meziročně klesly o 12,5 mld. Kč a činily pouze 14,5 mld. Kč).

Výdaje na pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku dosáhly 18,2 mld. Kč a proti srovnatelnému období **vzrostly o 31,3 %**, tj. o 4,3 mld. Kč. Ostatní položky zůstaly na podobné úrovni jako v roce 2019. Výjimkou jsou výdaje na nákup akcií a majetkových podílů, kde došlo meziročně k poklesu o 27,7 %, tedy o 0,2 mld. Kč. Na nákup akcií a majetkových podílů vynaložily kraje 0,6 mld. Kč.

Investiční transfery nepodnikajícím fyzickým osobám dosáhly 2,1 mld. Kč, což znamená meziroční růst o 40,3 %, respektive o 0,6 mld. Kč. Jedná se o dotace na výměnu kotlů v domácnostech, a to v návaznosti na přijaté investiční transfery z kapitoly Ministerstvo životního prostředí. Program výměny kotlů byl zahájen v roce 2016, v tomto roce vzrostl objem transferů nepodnikajícím fyzickým osobám na 1,3 mld. Kč a v následujícím roce 2017 se zvýšil na 1,6 mld. Kč a nejvyšší hodnoty dosáhl v roce 2018, kdy činil 2,2 mld. Kč.

Objem **investičních transferů**, které kraje ze svých rozpočtů **poskytují obcím a DSO**, zůstal zhruba na úrovni předchozího roku, **činil 2,1 mld. Kč**. Jedná se o prostředky určené především **na výstavbu a obnovu vodohospodářské infrastruktury**, komunální služby, na záležitosti pozemních komunikací a na požární ochranu.

Z hlediska **odvětvového členění kapitálových výdajů vynakládají kraje dlouhodobě největší objem prostředků do oblastí dopravy, zdravotnictví a vzdělávání a školských služeb**. V roce 2020 vzrostly nejvýznamněji **výdaje do oblastí dopravy**, dosáhly 18,7 mld. Kč, **což bylo o 40,1 %**, tj. **o 5,3 mld. Kč více**. V odvětví zdravotnictví došlo meziročně k růstu o 0,1 mld. Kč a dále v odvětví kultura, církve a sdělovací prostředky došlo k růstu o 80,3 %, tj. o 1,1 mld. Kč. Výraznější zvýšení bylo zaznamenáno také v oblasti ochrany životního prostředí, kde došlo meziročně k růstu o 36,3 %, tedy o 0,6 mld. Kč. Naopak k poklesu došlo ve výdajích směřovaných do oblasti vzdělávání a školských služeb, které činily 4,4 mld. Kč, což znamenalo meziroční pokles o 24,3 % (o 1,4 mld. Kč).

⁵ Olomoucký kraj zřídil pro zajišťování činností souvisejících s dopravní obslužností samostatnou příspěvkovou organizaci a od roku 2015 vykazuje výdaje na dopravní územní obslužnost na položkách 5331 a 5336 - Neinvestiční transfery zřízeným příspěvkovým organizacím. Z odvětvového členění výdajů vyplývá, že v rámci těchto transferů bylo v roce 2020 pro účely dopravní územní obslužnosti vynaloženo 1,0 mld. Kč (vykázáno na § 2292- Dopravní obslužnost). Celkové výdaje krajů na územní dopravní obslužnost byly proto o výdaje Olomouckého kraje, tj. o 1,0 mld. Kč, vyšší.

⁶ Zákon č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Hospodaření krajů skončilo se schodkem ve výši 5,0 mld. Kč, v předchozím roce činil přebytek 5,8 mld. Kč. Kladné saldo vykázaly čtyři kraje (Jihočeský kraj – 1,3 mil. Kč; Liberecký kraj – 11,4 mil. Kč; Kraj Vysočina – 236,9 mil. Kč a Zlínský kraj – 535,6 mil. Kč).

Z výkazů vyplývá, že v případě krajů včetně zřízených příspěvkových organizací došlo k růstu dluhu z přijatých dlouhodobých úvěrů a zápůjček o 2,2 mld. Kč. Dluh krajů včetně příspěvkových organizací vzrostl oproti předchozímu roku o 2,5 mld. Kč a činil 21,8 mld. Kč.

Na **bankovních účtech** vykázaly kraje včetně zřízených příspěvkových organizací zůstatek 54,1 mld. Kč, což znamená, že meziročně zůstal na podobné úrovni, dokonce zaznamenal nepatrný růst. Stav peněžních prostředků na bankovních účtech ke konci roku 2020 byl zhruba dvojnásobně vyšší nežli v roce 2013.

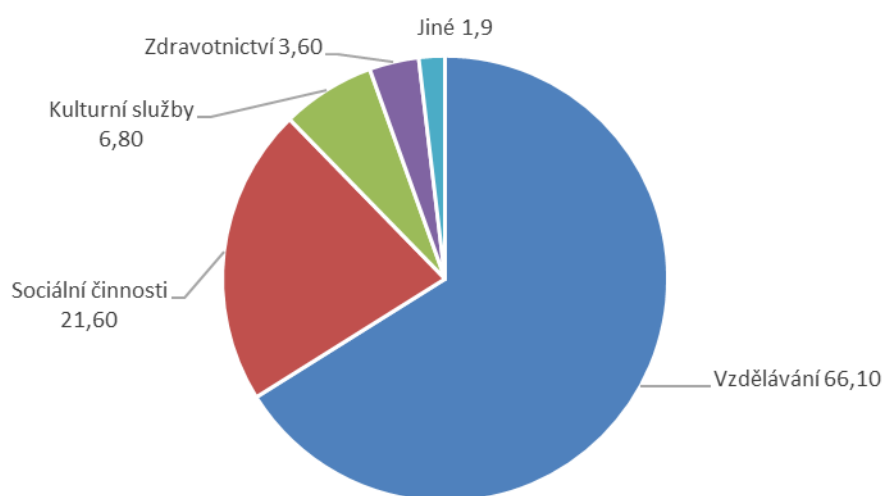
Příspěvkové organizace zřizované kraji

Ke konci roku 2020 vykonávalo činnost celkem **1 843 příspěvkových organizací**, jejichž zřizovatelem byly kraje. Počet příspěvkových organizací se meziročně snížil o 5 organizací. Trend meziročního poklesu počtu příspěvkových organizací je dlouhodobý, proti roku 2010, kdy bylo evidováno celkem 2 164 příspěvkových organizací, je jich nyní o 321 méně. Z celkového počtu příspěvkových organizací jich 1 772 (tj. zhruba 96,2 %) vykázalo účetní zisk nebo vyrovnaný výsledek hospodaření.

Příspěvkové organizace jsou zřizovány pro činnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Tyto organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní činností a s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele zejména prostřednictvím příspěvku na provoz, dále s prostředky svých fondů a s peněžitými dary od fyzických a právnických osob, včetně prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu a ze zahraničí.

Z hlediska odvětvové struktury převažují organizace působící v oblasti vzdělávání, tvoří 66,1 % z celkového počtu příspěvkových organizací zřizovaných kraji (gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště, speciální střední školy, konzervatoře, sportovní školy, speciální předškolní zařízení a speciální základní školy, základní umělecké školy, zařízení výchovného poradenství, ostatní zařízení související s výchovou mládeže a domovy mládeže). Významným odvětvím je dále oblast sociálních věcí, kde působilo 21,6 % z celkového počtu organizací (domovy pro seniory, ústavy péče pro mládež, sociální poradenství, ostatní sociální péče a pomoc rodině). V oblasti kulturních služeb provozovalo činnost zhruba 6,8 % organizací (divadelní, hudební a knihovnická činnost, muzea, galerie) a v odvětví zdravotnictví 3,6 % organizací (nemocnice, odborné léčebné ústavy, lázeňské léčebny, zdravotnická záchraná služba).

Graf č. 5: Oblasti působností příspěvkových organizací zřízených kraji v roce 2020

3 Příjmy a výdaje obcí a DSO

Celkové příjmy obcí a DSO (dále jen „obce“) dosáhly **373,7 mld. Kč**, meziročně **vzrostly o 2,5 %**, tj. o **9,1 mld. Kč** (plnění předpokladů rozpočtu 100,5 %). Růst byl vykázan především v části transferů, které se meziročně zvýšily o 27,7 %. V případě některých obcí mohl nastat určitý propad příjmů z podnikatelské činnosti, a to v souvislosti s přijatými vládními epidemiologickými opatřeními, které byly realizovány z důvodu zamezení šíření onemocnění COVID-19.

Tabulka č. 6: Bilance příjmů a výdajů obcí (mil. Kč)

	skutečnost k k 31.12.2019	rozpočet 2020		skutečnost k 31.12.2020	% plnění rozpočtu	Index 2020/2019
		schválený	po změnách			
1	2	3	4	5	6	7
I. Daňové příjmy	245 198,9	259 776,7	213 760,5	230 852,0	108,0	94,1
z toho:						
daně z příjmů fyzických osob	61 248,3	65 500,0	50 100,0	57 760,5	115,3	94,3
daně z příjmů právnických osob	53 216,4	52 400,0	35 300,0	43 571,8	123,4	81,9
daň z přidané hodnoty	102 499,5	113 000,0	102 600,0	101 661,9	99,1	99,2
daně a poplatky z vybr.činností	17 324,6	17 476,7	14 660,5	16 294,0	111,1	94,1
daň z nemovitých věcí	10 908,8	11 400,0	11 100,0	11 563,0	104,2	106,0
II. Nedaňové příjmy (po konsolidaci)	35 589,0	33 682,6	33 682,6	37 502,8	111,3	105,4
III. Kapitálové příjmy	6 772,9	7 402,5	7 402,5	7 009,5	94,7	103,5
Vlastní příjmy	287 560,7	300 861,7	254 845,6	275 364,3	108,1	95,8
IV. Přijaté transfery (po konsolidaci)	77 028,3	67 144,6	117 127,0	98 360,6	84,0	127,7
Neinvestiční transfery	53 767,9	53 460,9	76 437,9	70 931,8	92,8	131,9
Investiční transfery	23 260,4	13 683,7	40 689,1	27 428,8	67,4	117,9
Příjmy celkem (po konsolidaci)	364 589,0	368 006,3	371 972,6	373 725,0	100,5	102,5
V. Běžné výdaje (po konsolidaci)	244 175,3	262 005,5	256 971,7	253 621,5	98,7	103,9
VI. Kapitálové výdaje	94 507,4	105 223,2	114 223,2	101 196,4	88,6	107,1
Výdaje celkem (po konsolidaci)	338 682,7	367 228,6	371 194,9	354 817,9	95,6	104,8
Saldo příjmů a výdajů (po konsolidaci)	25 906,3	777,7	777,7	18 907,1	2 431,1	73,0

Vlastní příjmy dosáhly **celkem 275,4 mld. Kč**, meziročně došlo k poklesu o 4,2 %, respektive o 12,2 mld. Kč. **Pokles** byl vykázan pouze v části **daňových příjmů**, a to o **5,9 %**, **nedaňové příjmy se zvýšily o 5,4 %** a **kapitálové příjmy** byly ve srovnání s předchozím rokem **vyšší o 3,5 %**.

Daňové příjmy dosáhly **230,9 mld. Kč**, proti roku 2019 to bylo **o 14,4 mld. Kč méně**. Pokles inkasa daňových příjmů souvisel s ekonomickými dopady přijatých vládních opatření sloužících k eliminaci nekontrolovatelného šíření onemocnění COVID-19.

Celkový výnos **daně z příjmu fyzických osob** činil **57,8 mld. Kč**, meziročně se snížil o **5,7 %**, tj. o **3,5 mld. Kč**. **Pokles** se týkal **daně z příjmů fyzických osob placené plátcí**, jejíž výše dosáhla 52,0 mld. Kč, v předchozím roce to bylo 54,9 mld. Kč.

Daň z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou dosáhla **4,9 mld. Kč**, což bylo meziročně o 1,4 % více.

Daň z příjmů fyzických osob placená poplatníky (z příznání) činila **0,8 mld. Kč**, meziročně došlo k poklesu o 43,9 %, tj. o 0,7 mld. Kč.

Daň z příjmů právnických osob byla vykázána v celkové výši **43,6 mld. Kč**, proti srovnatelnému období to bylo **o 18,1 %**, respektive **o 9,6 mld. Kč méně**. Inkaso **daně z příjmů právnických osob**, které zahrnuje daň ze zisku a kapitálových výnosů **kleslo o 18,5 %** tj. o 8,4 mld. Kč a dosáhlo 37,1 mld. Kč.

Inkaso **daně z příjmů právnických osob za obce kleslo o 15,9 %**, tj. o 1,2 mld. Kč a dosáhlo 6,5 mld. Kč. Jedná se o daň, kdy poplatníkem je obec z titulu podnikatelské činnosti, která neodvádí tuto daň a neinkasuje tak její příjem, pouze si částku odpovídající této dani ponechává na svém bankovním účtu.

Inkaso **daně z přidané hodnoty**, která je objemově nejvýznamnějším daňovým příjmem obecních rozpočtů, činilo **101,7 mld. Kč**, meziročně došlo k poklesu pouze **o 0,8 %, respektive o 0,8 mld. Kč** (v roce 2019 vzrostlo inkaso této daně o 4,8 mld. Kč).

Do daňových příjmů obcí se dále zahrnují **daně a poplatky z vybraných činností a služeb**. V souhrnu dosáhly **16,3 mld. Kč**, což je proti předchozímu roku pokles o 5,9 %, tedy o 1,0 mld. Kč. Tato skupina zahrnuje příjmy z několika podseskupení.

Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí dosáhly 3,5 mld. Kč, meziročně se zvýšily o 6,6 %, tj. o 0,2 mld. Kč; jejich největší část tvoří poplatky za uložení odpadů (1,7 mld. Kč) a dále poplatky za komunální odpad (1,6 mld. Kč), které obce vybírají podle obecně závazné vyhlášky vydané podle zákona č. 185/2001 Sb.⁷

Místní poplatky z vybraných činností a služeb činily 5,1 mld. Kč, klesly o 8,4 %, tj. o 0,5 mld. Kč. Největší část tvoří poplatky za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, které obec vybírá podle § 10 zákona č. 565/1990 Sb.⁸, a to ve výši 3,7 mld. Kč. Dále do skupiny patří také poplatky za užívání veřejného prostranství (0,5 mld. Kč), poplatky za lázeňský nebo rekreační pobyt (0,3 mld. Kč) a poplatky ze psů (0,3 mld. Kč).

Ostatní odvody z vybraných činností a služeb dosáhly 0,5 mld. Kč, což představuje pokles o 19,8 %, tj. o 0,1 mld. Kč. Hlavní část tvoří příjmy z úhrad za dobývání nerostů a poplatků za geologické práce (0,4 mld. Kč). Další významnější položkou jsou příjmy za zkoušky z odborné způsobilosti od žadatelů o řídičské oprávnění (0,1 mld. Kč).

K **poklesu** příjmů došlo ve skupině **správní poplatky**, jejich výše dosáhla **2,3 mld. Kč**, což bylo o 15,6 %, tj. o 0,4 mld. Kč méně nežli v roce 2019. Jedná se o poplatky stanovené zákonem č. 634/2004 Sb.⁹, který upravuje inkaso poplatků za správní úkony a správní řízení, jejichž výsledkem jsou vydaná povolení, rozhodnutí apod. upravená zvláštními zákony.

Příjem **daně z nemovitých věcí**, která je výlučným příjmem obecních rozpočtů, dosáhl **11,6 mld. Kč**, meziroční **růst o 6,0 %**, respektive o 0,7 mld. Kč. Obce mohou významněji ovlivnit výši příjmu z daně z nemovitých věcí stanovením tzv. místního koeficientu modifikujícího výslednou daň pro všechny nemovitosti na území celé obce (ve výši 2, 3, 4 nebo 5). Pro rok 2020 **navýšilo místní koeficient pouze 647 obcí** (bez městských obvodů), v roce 2019 to bylo 596. Převážná většina obcí, které pro rok 2020 navýšily místní koeficient, stanovila koeficient ve výši 2 (celkem 519 obcí). Nejvyšší koeficient ve výši 5 stanovilo 19 obcí.

V podseskupení **daně, poplatky a jiná obdobná peněžítá plnění v oblasti hazardních her** dosáhl příjem **4,9 mld. Kč**, což bylo proti předchozímu roku **o 4,6 %, respektive o 0,2 mld. Kč méně**.

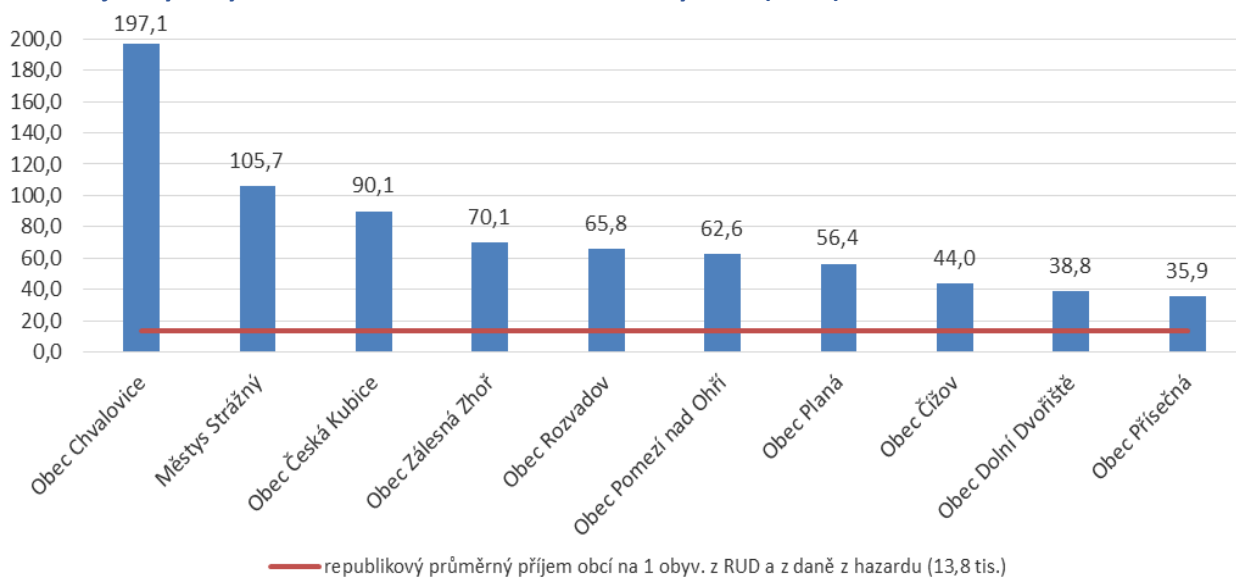
V části daňových příjmů je třeba zmínit také příjmy z **daní v oblasti hazardu**. Tyto daně představují **2,1% podíl na daňových příjmech (činí 4,9 mld. Kč)**. Mezi pět obcí s **nejvyšším inkasem daní z hazardu** patří **hl. m. Praha** (0,8 mld. Kč), **Plzeň** (0,2 mld. Kč), **Chvalovice** (0,1 mld. Kč), **Ostrava** (0,1 mld. Kč) a **Olomouc** (0,1 mld. Kč). Při pohledu na statistiku příjmů z **daně z hazardu na 1 obyvatele** se seznam obcí výrazně změní, kdy mezi obce s nejvyšším inkasem daně z hazardu na 1 obyvatele patří **Chvalovice** (184,0 tis. Kč na 1 obyv.), **Strážný** (85,8 tis. Kč na 1 obyv.), **Česká Kubice** (74,4 tis. Kč na 1 obyv.), **Zálesná Zhoř** (52,2 tis. Kč na 1 obyv.) a **Rozvadov** (48,4 tis. Kč na 1 obyv.). V případě, že porovnáme **příjmy vybraných obcí z daně z hazardu a příjmy z rozpočtového určení daní na 1 obyvatele s republikovým průměrem na 1 obyvatele**, dostaneme zajímavé výsledky: příjem Chvalovic na 1 obyvatele představuje **1429 % republikového průměru**, Strážný inkasuje **766 % republikového průměru**, Česká Kubice inkasuje **653 % republikového průměru**, Zálesná Zhoř inkasuje **508 % republikového průměru** a Rozvadov inkasuje **477 % republikového průměru**.

⁷ Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

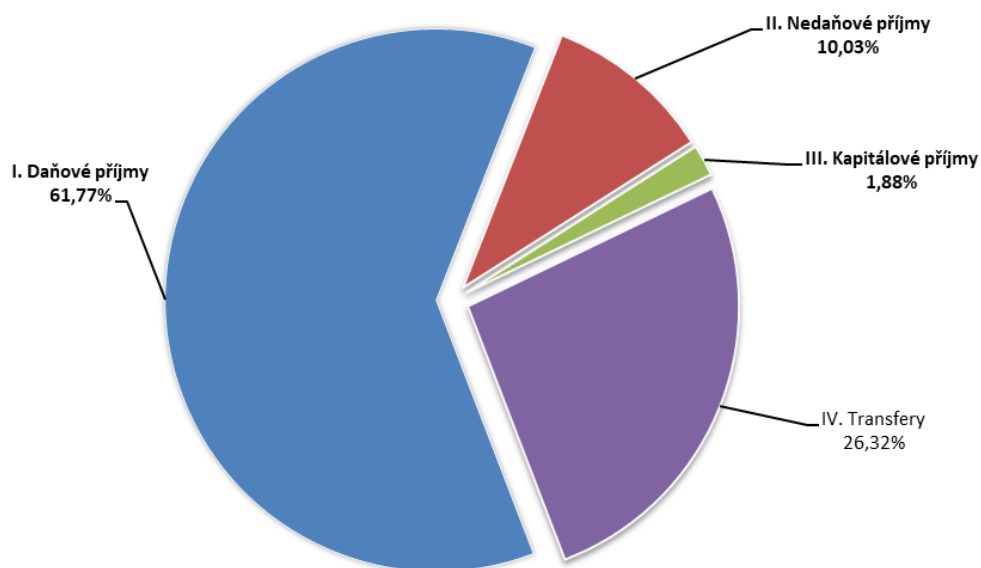
Graf č. 6: Příjem vybraných obcí z RUD a z daně z hazardu na 1 obyvatele (tis. Kč)

Nedaňové příjmy byly vykázány ve výši **37,5 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly **vyšší o 5,4 %**, tj. o **1,9 mld. Kč**. Příjmy z pronájmu majetku, které představují objemově nejvýznamnější část, dosáhly 12,9 mld. Kč, tedy nárůst o 1,2 %. K nárůstu příjmů z pronájmu, byť mírnému, došlo i přes promíjení a snižování nájemného ze strany obcí, a to v souvislosti s epidemiologickou situací onemocnění COVID-19. Ve druhé objemově nejvýznamnější skupině, kterou jsou příjmy z vlastní činnosti, činilo inkaso 10,2 mld. Kč a zůstalo tak meziročně na podobné úrovni. Příjem z odvodů příspěvkových organizací se zvýšil o 13,0 %, tj. o 0,1 mld. Kč. Nejvyšší nárůst byl vykázán v části výnosy z finančního majetku (příjmy z podílu na zisku a dividend a příjmy z úroků), jejich celkový objem dosáhl 4,0 mld. Kč, což bylo o 15,1 %, tj. o 0,5 mld. Kč více nežli v předchozím roce.

Kapitálové příjmy dosáhly **7,0 mld. Kč**, proti předchozímu roku to bylo o 3,5 %, respektive o 0,2 mld. Kč více. K růstu došlo na položkách: příjmy z prodeje pozemků byly vyšší o 0,4 mld. Kč, příjmy z prodeje nemovitostí o 0,1 mld. Kč. Naopak k poklesu došlo na položce příjmy z prodeje akcií o 0,3 mld. Kč.

Graf č. 7: Příjmy obcí podle druhového členění rozpočtové skladby za rok 2020 (po konsolidaci)

Další významnou součástí příjmů obecních rozpočtů jsou **transfery**, které jsou poskytovány ze státního rozpočtu, z rozpočtů státních fondů a z rozpočtů krajů. Celkový objem přijatých transferů činil **98,4 mld. Kč**,

proti předchozímu roku to bylo **o 27,7 %, respektive o 21,3 mld. Kč více**. Vyšší růst byl vykázán v části neinvestičních transferů, dosáhly 70,9 mld. Kč, meziročně došlo k růstu o 31,9 %, tj. o 17,2 mld. Kč více. Investiční transfery vzrostly o 17,9 %, tj. o 4,2 mld. Kč a dosáhly 27,4 mld. Kč. Podíl transferů na celkových příjmech obcí dosáhl 26,3 %, tj. o 5,2 procentního bodu více nežli v roce 2019.

Rozhodující část tvořily **transfery ze státního rozpočtu** (včetně prostředků z rozpočtu Národního fondu), dosáhly **78,8 mld. Kč** (v předchozím roce 59,3 mld. Kč). Z rozpočtů **státních fondů** získaly obce **3,8 mld. Kč** a z **rozpočtů krajů 7,5 mld. Kč**, z rozpočtů vlastních fondů podnikatelské (hospodářské) činnosti si obce do svých rozpočtů převedly 6,1 mld. Kč.

Transfery ze státního rozpočtu zahrnují dotace z kapitoly VPS poskytované v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtu hl. m. Prahy (přílohy č. 6 a č. 7 k zákonu o státním rozpočtu na rok 2020), dále ostatní dotace z kapitoly VPS a dotace z ostatních kapitol státního rozpočtu.

Obsahem finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí (včetně hl. m. Prahy) v úhrnech po jednotlivých krajích je **příspěvek na výkon státní správy**. Pro rok 2020 zůstala zachována pro všechny kategorie obcí kumulovaná konstrukce příspěvku, tj. příspěvek představuje součet dílčích částek vypočtených pro jednotlivé oblasti správních působností, které obce vykonávají (základní působnost, působnost matričního úřadu, působnost stavebního úřadu, působnost pověřeného obecního úřadu a působnost obce s rozšířenou působností). U některých agend bylo zavedeno výkonové financování, např. na zajištění výkonu veřejného opatrovnictví obcemi, na vydávání občanských průkazů, na financování úřadů územního plánování, na výkon činnosti jednotných kontaktních míst. Celkový objem příspěvku na výkon státní správy byl meziročně **valorizován v průměru o 4,64 %**.

Celková výše **příspěvku na výkon státní správy pro obce** (vč. hl. m. Prahy) pro rok 2020 byla **10,9 mld. Kč**, z toho obcím v jednotlivých krajích bylo určeno 9,8 mld. Kč a hl. m. Praze 1,1 mld. Kč.

Růst neinvestičních transferů z rozpočtu kapitoly VPS představuje především poskytnutý **jednorázový příspěvek obcím** na kompenzaci propadu daňových příjmů způsobeného výplatou kompenzačního bonusu podnikatelům **v celkové výši 13,4 mld. Kč**.

Investiční transfery přijaté z kapitoly VPS dosáhly 3,7 mld. Kč (z toho 3,3 mld. Kč činily prostředky poskytnuté na akce financované z rozhodnutí Poslanecké sněmovny Parlamentu a vlády ČR, které byly především určené na podporu rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálního školství v působnosti obcí). Dotace jsou určeny na odstraňování havarijních stavů, opravy, modernizace a rekonstrukce, případně výstavbu nových kapacit základních a mateřských škol v majetku obcí či DSO, včetně zázemí, vyjma venkovních hřišť.

Největší část transferů přijímají obce přímo **z rozpočtů jednotlivých kapitol státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů**. V průběhu roku 2020 přijaly obce z rozpočtů ústředních orgánů státní správy a z rozpočtů státních fondů (bez kapitoly VPS a z rozpočtu Národního fondu) celkem **53,9 mld. Kč**, což bylo o 4,3 mld. Kč více nežli v roce 2019. Nárůst se týkal především oblastí práce a sociálních věcí, regionálního rozvoje a zemědělství.

Z rozpočtu kapitoly **Ministerstvo práce a sociálních věcí přijaly** obce transfery v celkové výši **6,6 mld. Kč**. Jednalo se především o transfery určené na výkon činnosti obcí s rozšířenou působností v oblasti sociálně-právní ochrany dětí a neinvestiční nedávkové transfery podle zákona č. 108/2006 Sb. (1,6 mld. Kč). Další prostředky byly obcím uvolněny na Operační program Zaměstnanost (1,2 mld. Kč), prostředky v rámci neinvestičních nedávkových transferů podle zákona č. 108/2006 Sb. (1,4 mld. Kč) nebo například prostředky určené na řešení naléhavých potřeb při zabezpečení provozu sociálních služeb zřízených a provozovaných obcemi (1,1 mld. Kč).

Z kapitoly **Ministerstvo pro místní rozvoj** obdržely obce prostředky ve výši **11,4 mld. Kč** (10,5 mld. Kč v roce 2019). Peněžní prostředky byly poskytnuty především v rámci Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), který je zaměřen na dopravní infrastrukturu a obslužnost, sociální problematiku, energetické úspory v oblasti bydlení a další (6,9 mld. Kč). Dále byly z kapitoly uvolněny další peněžní prostředky na podporu rozvoje regionů ve výši 1,4 mld. Kč.

Tabulka č. 7: Přehled o transferech a zápůjčkách přijatých obcemi ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů v roce 2020 (mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční	Investiční	Půjčky
Úřad vlády České republiky	11,2	11,2		
Ministerstvo obrany	11,0	4,8	6,2	
Ministerstvo práce a sociálních věcí	6 552,9	6 355,7	197,2	
Ministerstvo vnitra	529,3	163,7	365,6	
Ministerstvo životního prostředí	5 722,2	512,3	5 209,9	
Ministerstvo pro místní rozvoj	11 393,3	2 106,4	9 286,9	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	319,2	14,2	305,0	
Ministerstvo dopravy	300,4	300,4		
Ministerstvo zemědělství	2 683,7	1 547,8	1 136,0	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	20 918,1	20 484,8	433,3	
Ministerstvo kultury	702,0	680,8	21,2	
Ministerstvo zdravotnictví	687,5	680,5	7,0	
Národní fond	151,5	70,2	81,3	
VPS - transfery v rámci souhrn. dotačního vztahu	10 969,9	10 969,9		
VPS - ostatní transfery	17 874,8	14 197,6	3 677,2	
Státní zemědělský intervenční fond	258,7	21,1	237,6	
Státní fond životního prostředí	1 764,4	139,0	1 359,4	265,9
Státní fond dopravní infrastruktury	1 843,7	211,2	1 632,5	
Státní fond podpory i investic	180,4	7,4	163,9	9,2
Státní fond kultury	0,1	0,1		
Státní fonc kinematografie	0,2	0,2		
Technologická agentura České republiky	2,0	2,0		
Region soudržnosti Moravskoslezsko	2,3		2,3	
Celkem	82 878,9	58 481,3	24 122,5	275,1

Peněžní prostředky ve výši **5,7 mld. Kč**, které meziročně zůstaly na podobné úrovni, obdržely obce z kapitoly **Ministerstvo životního prostředí**, z toho značnou část tvořily investiční transfery poskytované v rámci projektů v rámci Operačního programu Životní prostředí zaměřených na výstavbu a technickou obnovu kanalizací, čističek odpadních vod a rovněž na protipovodňová opatření. Další prostředky podpořily opatření ke zlepšování kvality ovzduší, zateplování objektů, rekultivaci starých skládek apod.

Transfery přijaté z kapitoly **Ministerstvo zemědělství** činily **2,7 mld. Kč (meziročně o 82,8 % více)**. Investiční prostředky směřovaly především na podporu výstavby a technického zhodnocení vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu. Neinvestiční prostředky byly určeny na opatření v oblasti hospodaření v lesích a na obnovu lesních porostů.

Z kapitoly **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** byly poskytnuty transfery v celkové výši **20,9 mld. Kč, meziroční pokles o 5,8 %**. Peněžní prostředky určené na přímé náklady na vzdělávání činily 16,7 mld. Kč a dotace pro soukromé školy 2,3 mld. Kč, jedná se o peněžní prostředky pro základní a střední školy zřizované hl. m. Prahou. Významnou část dále tvořily prostředky určené na realizaci projektů v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání – Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání (1,4 mld. Kč). Přijaté investiční transfery byly určeny na rozvoj výukových kapacit mateřských škol a základních škol (0,2 mld. Kč) a na podporu materiálně technické základny sportu (0,2 mld. Kč).

Z rozpočtu kapitoly **Ministerstvo vnitra** obce přijaly transfery ve výši **0,5 mld. Kč**, které byly určeny především na pořízení a obnovu majetku jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí a na podporu prevence kriminality na místní úrovni. Z rozpočtu kapitoly **Ministerstvo kultury** přijaly obce **0,7 mld. Kč**, prostředky byly určeny zejména na Program státní podpory profesionálních divadel a stálých profesionálních symfonických orchestrů a pěveckých sborů a na Program regenerace městských památkových rezervací. Z kapitoly **Ministerstvo dopravy** byly poskytnuty obcím peněžní prostředky ve výši **0,3 mld. Kč, což představuje růst o 34,2 %**, které byly určeny na příspěvek za ztrátu dopravce z provozu veřejné osobní dráží dopravy.

Z rozpočtu **Státního fondu dopravní infrastruktury** přijaly obce **1,8 mld. Kč**, jednalo se především o investiční prostředky určené na financování dopravní infrastruktury (1,6 mld. Kč). Transfery z rozpočtu **Státního fondu životního prostředí** činily **1,8 mld. Kč**, meziroční nárůst o 75,4 %, a směřovaly obdobně jako v předcházejících letech na ochranu vod, ovzduší, na ochranu přírody ve volné krajině a chráněných území apod. V případě rozpočtu **Státního zemědělského intervenčního fondu** byly uvolněny obcím peněžní prostředky ve výši 0,3 mld. Kč, které byly určeny na podporu investic do lesnické infrastruktury a lesnických technologií a na realizaci místních rozvojových strategií.

Celkové výdaje obcí dosáhly **354,8 mld. Kč**, proti předchozímu roku **vzrostly o 4,8 %, tj. o 16,1 mld. Kč**. Vykázaný nárůst je vyšší nežli v roce 2019, kdy zvýšení výdajů proti roku 2018 činilo 12,7 mld. Kč (v roce 2017 činil meziroční růst 50,4 mld. Kč). Zatímco v roce 2019 byl v části kapitálových výdajů vykázán pokles, tak v roce 2020 došlo k růstu běžných výdajů, ale především i kapitálových výdajů. Vývoj celkových výdajů a zejména běžných výdajů obcí významně ovlivnil výsledek rozpočtového hospodaření hl. m. Prahy, kde došlo k meziročnímu růstu celkových výdajů o 9,1 % a běžných výdajů o 8,9 %.

Tabulka č. 8: Výdaje obcí v letech 2017 – 2020 po konsolidaci (mil. Kč)

	2017	2018	2019	2020	Index		
					2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019
I. Běžné výdaje	206 897,8	229 725,4	244 175,3	253 621,5	111,0%	106,3%	103,9%
z toho:							
Platy a ostatní platby za provedenou práci	33 396,2	38 080,4	40 401,4	42 708,4	114,0%	106,1%	105,7%
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	10 604,7	11 834,5	12 668,2	13 357,8	111,6%	107,0%	105,4%
Nákup materiálu	5 462,9	6 372,5	6 662,3	6 930,1	116,7%	104,5%	104,0%
Úroky vlastní	1 098,3	1 285,2	1 513,7	1 258,2	117,0%	117,8%	83,1%
Nákup vody, paliv a energie	7 026,5	7 097,6	7 554,1	7 661,6	101,0%	106,4%	101,4%
Nákup služeb	36 930,2	39 607,7	43 019,6	44 146,2	107,3%	108,6%	102,6%
Ostatní nákupy	19 484,8	21 677,6	20 541,0	20 331,7	111,3%	94,8%	99,0%
Výdaje na dopravní územní obsluhu	21 570,0	23 019,8	24 400,6	25 655,6	106,7%	106,0%	105,1%
Neinvestiční transfery podnikatel. subjektům	4 587,4	5 052,2	5 312,1	6 423,1	110,1%	105,1%	120,9%
Neinvestiční transfery nezisk. a podob. org.	6 944,2	7 627,3	7 924,4	8 382,6	109,8%	103,9%	105,8%
Neinvestiční transfery příspěv. a podob. org.	48 314,8	54 121,3	61 610,4	64 737,4	112,0%	113,8%	105,1%
II. Kapitálové výdaje	68 679,6	96 253,7	94 507,5	101 196,4	140,1%	98,2%	107,1%
z toho:							
Investiční nákupy a související výdaje	63 371,3	87 163,1	86 189,7	90 337,2	137,5%	98,9%	104,8%
Nákup akcií a majetkových podílů	622,2	989,2	537,9	1 519,7	159,0%	54,4%	282,5%
Investiční transfery podnikatel. subjektům	504,3	2 019,6	1 652,8	2 606,0	400,5%	81,8%	157,7%
Investiční transfery nezisk. a podobným org.	423,4	888,4	752,6	1 110,7	209,8%	84,7%	147,6%
Investiční transfery příspěvk. organizacím	2 735,6	3 561,1	3 592,4	3 385,5	130,2%	100,9%	94,2%
Výdaje celkem	275 577,4	325 979,1	338 682,7	354 817,9	118,3%	103,9%	104,8%

Běžné výdaje, kterými je zajišťován především provoz obcí a jejich organizací, dosáhly **253,6 mld. Kč**. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k růstu o 3,9 %, respektive **o 9,5 mld. Kč**, přičemž k nevýznamnému nárůstu běžných výdajů došlo ve všech základních skupinách s výjimkou výdajů na úroky vlastní a na ostatní nákupy. Růst výdajů souvisejících s epidemiologickou situací byl minimální, kdy nejvyšší relativní nárůst byl vykázán ve výdajích na nákupy ochranných pomůcek a léků a zdravotnického materiálu.

Výdaje obcí na **platy a ostatní platby za provedenou práci** činily celkem 42,7 mld. Kč, což je meziročně o 5,7 %, tj. o 2,3 mld. Kč více. V rámci této skupiny vzrostly výdaje na platy zaměstnanců v pracovním poměru o 1,8 mld. Kč a výdaje na odměny členů zastupitelstev obcí o 0,5 mld. Kč. Na související platby povinného pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a povinného pojistného na veřejné zdravotní pojištění vynaložily obce 13,4 mld. Kč (zvýšení o 5,4 %, tj. o 0,7 mld. Kč).

Výdaje na nákup materiálu (například ochranné pomůcky, knihy, tisk, drobný hmotný dlouhodobý majetek) dosáhly **6,9 mld. Kč, meziročně o 4,0 %, respektive o 0,3 mld. Kč více**. V případě **ochranných pomůcek došlo k růstu o 383,0 %**, respektive o 362,0 mil. Kč a v případě **léků a zdravotnického materiálu o 203,2 %**, respektive o 18,7 mil. Kč, což je v relativních číslech mnohonásobně méně než v případě růstu výdajů na tento materiál u krajů. Zvýšení těchto výdajů přímo souvisí s epidemií onemocnění COVID-19.

Výdaje **na úroky** dosáhly 1,3 mld. Kč, proti předchozímu roku byly nižší o 16,9 %, tj. o 0,3 mld. Kč. Znamená to, že výdaje na úroky po dvou letech růstu opět začínají klesat (od roku 2009, kdy výdaje na úroky činily 2,8 mld. Kč, se postupně snižovaly až na 1,1 mld. Kč v roce 2017).

Na **nákup vody, paliv a energie** vynaložily obce 7,7 mld. Kč, tj. o 1,4 % více nežli v předchozím roce.

Výdaje na nákup služeb vzrostly o 2,6 %, tj. o 1,1 mld. Kč a dosáhly 44,2 mld. Kč; jedná se především o výdaje na nákup ostatních služeb (tvoří 84,8 % z výdajů), na služby pošt, telekomunikací a radiokomunikací, nájemné, služby peněžních ústavů, konzultační a poradenské služby, služby zpracování dat apod.

Ve skupině ostatní nákupy dosáhly výdaje celkem 20,3 mld. Kč, což znamená meziroční snížení o 1,0 %, patří sem například výdaje na opravy a udržování, na programové vybavení, cestovné, pohoštění, účastnické poplatky na konference, nájemné za nájem s právem koupě, nákup archiválií.

Výdaje na dopravní územní obslužnost dosáhly 25,7 mld. Kč, což bylo o 5,1 %, tj. o 1,3 mld. Kč více nežli v předchozím roce; z hlediska obcí jde především o výdaje určené na dopravní obslužnost veřejnými službami, které představují výdaje ve výši 25,4 mld. Kč, kdy se jedná o převody peněžních prostředků na účet sdružených prostředků za účelem úhrad (finančních kompenzací) dopravcům podle smluv o veřejných službách v přepravě cestujících (zhruba 2/3 z celkových výdajů obcí představují výdaje vykázané hl. m. Praha).

Neinvestiční transfery zejména příspěvkovým organizacím, které tvoří objemově nejvýznamnější skupinu transferů, dosáhly 64,7 mld. Kč (zvýšení o 5,1 %, tj. o 3,1 mld. Kč). Do této skupiny patří neinvestiční příspěvky a transfery organizacím působícím v oblasti vzdělávání a školských služeb, dále organizacím v oblasti kultury (činnost divadel, knihoven, muzeí a galerií), tělovýchovy a zájmové činnosti, bydlení a komunálních služeb a ochrany životního prostředí. Významnou část tvoří rovněž výdaje v oblasti služeb sociální péče (domovy pro seniory, pro osoby se zdravotním postižením, pečovatelská služba, osobní asistence, podpora samostatného bydlení, apod.).

Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím činily **8,4 mld. Kč (růst o 5,8 %**, tj. o 0,5 mld. Kč). Jedná se zejména o transfery poskytované obecně prospěšným společnostem, spolkům, občanským sdružením, církvím a náboženským společnostem, společenstvím vlastníků jednotek a ostatní neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím.

Výdaje na **neinvestiční transfery podnikatelským subjektům** dosáhly 6,4 mld. Kč (růst o 20,9 %, tj. o 1,1 mld. Kč); jedná se o transfery nefinančním podnikatelským subjektům – právnickým osobám zřízeným podle obchodního zákoníku, tj. veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Růst byl vykázan především v rámci neinvestičních transferů poskytnutých finančním a podobným institucím ve vlastnictví státu hl. m. Prahou (růst o 0,6 mld. Kč), kdy se například jedná o Českomoravskou záruční a rozvojovou banku, Exportní garanční a pojišťovací společnost a Českou exportní banku.

Z hlediska odvětvového členění běžných výdajů je dlouhodobě největší objem výdajů vynakládán na **činnosti v oblasti místní správy a samosprávy**, v roce 2020 zde výdaje dosáhly **53,9 mld. Kč** (v loňském roce činily 51,9 mld. Kč). Dalšími významnými odvětvími jsou **doprava**, kdy výdaje činily 42,4 mld. Kč (v minulém roce činily 41,9 mld. Kč), **vzdělávání a školské služby** (meziroční pokles o 1,8 %, tj. o 0,8 mld. Kč), **ochrana životního prostředí** (o 7,7 %, respektive o 1,6 mld. Kč více), **bydlení a komunální služby** (o 5,4 % více), **sociální služby** (o 17,4 %, tj. o 2,6 mld. Kč více) a **kultura, církve a sdělovací prostředky** (dosáhly 15,3 mld. Kč, tj. o 1,0 % méně). Nejvyšší meziroční nárůst výdajů byl vykázan v odvětví všeobecné hospodářské záležitosti a ostatní ekonomické funkce (meziročně o 824,1 %, tj. o 0,6 mld. Kč více).

Kapitálové výdaje obcí celkem činily **101,2 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly **vyšší o 7,1 %**, tj. o **6,7 mld. Kč**. Nejvyšší růst byl zaúčtován na nákupu akcií a majetkových podílů (meziročně o 182,5 %, tj. o 1,0 mld. Kč). Jak již bylo výše zmíněno, výsledek obcí byl do značné míry ovlivněn výsledkem hospodaření hl. města Prahy, kde byl vykázan meziroční růst kapitálových výdajů o 1,3 mld. Kč.

Výdaje v objemově nejvýznamnější položce, kterou jsou investiční nákupy a související výdaje, dosáhly 90,3 mld. Kč, což bylo meziročně o 4,2 mld. Kč více (jedná se o platby za pořízení dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku a za nákup pozemků). Na nákup akcií a majetkových podílů vynaložily obce 1,5 mld. Kč (proti předchozímu roku o 1,0 mld. Kč více).

V části transferů, které obce poskytují ze svých rozpočtů, došlo ke zvýšení ve skupině transferů poskytovaných podnikatelským subjektům (dosáhly 2,6 mld. Kč, růst o 57,7 %, tj. o 1,0 mld. Kč) i transferů poskytovaných neziskovým a podobným organizacím (činily 1,1 mld. Kč, růst o 47,6 %, tj. o 0,4 mld. Kč). Výše transferů určených příspěvkovým organizacím došlo k poklesu o 5,8 %, respektive o 0,2 mld. Kč (činily 3,4 mld. Kč).

Z hlediska odvětvového členění dlouhodobě směřují kapitálové výdaje obcí především do odvětví **dopravy** (meziročně o 12,0 %, respektive 2,2 mld. Kč více), **vodního hospodářství** (meziročně o 16,6 %, respektive 2,6 mld. Kč více), **bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje** (meziročně o 10,4 %, respektive o 1,9 mld. Kč) a také do odvětví **vzdělávání** (meziročně o 6,3 %, respektive o 1,1 mld. Kč méně). Výrazný pokles objemu kapitálových výdajů byl vykázan především v odvětví zdravotnictví (meziročně došlo k poklesu o 28,9 %, tj. o 0,4 mld. Kč).

Hospodaření samotných obecních rozpočtů (bez DSO) skončilo s přebytkem ve výši 19,0 mld. Kč (z toho 8,9 mld. Kč činil výsledek rozpočtového hospodaření hl. m. Prahy). V předchozím roce činil přebytek 25,5 mld. Kč (z toho více než polovinu tvořil přebytek vykázaný hlavním městem). Z celkového počtu 6 254 obcí vykázalo kladný nebo vyrovnaný výsledek hospodaření 4 490 obcí (tj. 71,8 % obcí), v předchozím roce s přebytkem hospodařilo 4 540 obcí (72,6 % z celkového počtu). Přes tuto nelehkou situaci, kdy v roce 2020 významně vzrostl státní dluh, došlo v případě obcí a DSO včetně zřízených příspěvkových organizací k růstu stavu peněžních prostředků na bankovních účtech o 22,0 mld. Kč, přičemž růst dluhu byl pouze minimální.

Příjmy a výdaje hl. m. Prahy

Rozpočtové hospodaření hl. m. Prahy je v rámci výkaznictví (finanční a účetní výkazy) sledováno jako rozpočet obce a je proto zahrnuto do výše uvedených souhrnných výsledků hospodaření obecních rozpočtů. Postavení hl. m. Prahy v rámci územních rozpočtů je však specifické, a to z hlediska systému veřejné správy (hlavní město vykonává jak státní správu, která podle zákona přísluší obcím, tak i státní správu, jejíž výkon zajišťují kraje), a současně i z hlediska objemu peněžních prostředků, které procházejí jeho rozpočtem. **Příjmy hl. m. Prahy představují zhruba čtvrtinu celkových příjmů obecních rozpočtů**; v roce 2020 to bylo 26,3 %. V následující části jsou proto výsledky hospodaření hl. m. Prahy uvedeny samostatně.

Ve státním rozpočtu není výše jednotlivých příjmů a výdajů pro hl. m. Prahu samostatně rozpočtována, jsou součástí celkových příjmů a výdajů rozpočtů obcí. Samostatně je stanovena pouze výše dotace z kapitoly VPS, a to příspěvek na úhradu výkonu státní správy. Ve státním rozpočtu byl stanoven ve výši 1,1 mld. Kč (pro rok 2020 byl valorizován o 4,64 % na přenesenou působnost hl. m. Prahy jako obci a o 12,97 % na přenesenou působnost hl. m. Prahy jako kraji).

V následující části jsou kromě výsledků hospodaření za rok 2020 uvedeny i údaje za tři roky předchozí, což umožňuje srovnání a posouzení trendu hospodaření.

Tabulka č. 9: Příjmy a výdaje hl. m. Prahy v letech 2017 - 2020 (mil. Kč)

Ukazatel	skutečnost 2017	skutečnost 2018	skutečnost 2019	skutečnost 2020	Index 2018/2017	Index 2019/2018	Index 2020/2019
I. Daňové příjmy	55 078,1	61 037,7	66 410,2	62 991,6	110,8%	108,8%	94,9%
II. Nedaňové příjmy	2 452,6	3 936,2	4 180,7	5 054,4	160,5%	106,2%	120,9%
III. Kapitálové příjmy	39,0	44,8	36,4	61,5	115,0%	81,1%	169,0%
IV. Přijaté transfery	20 193,6	23 624,0	24 724,4	28 833,8	117,0%	104,7%	116,6%
Neinvestiční transfery	19 783,3	23 085,4	23 915,7	28 328,9	116,7%	103,6%	118,5%
Investiční transfery	410,3	538,6	808,8	504,9	131,3%	150,2%	62,4%
Příjmy celkem	77 763,2	88 642,7	95 351,7	96 941,2	114,0%	107,6%	101,7%
V. Běžné výdaje	57 872,1	64 557,7	67 558,3	73 582,2	111,6%	104,6%	108,9%
VI. Kapitálové výdaje	12 438,1	17 424,2	13 126,7	14 452,6	140,1%	75,3%	110,1%
Výdaje celkem	70 310,2	81 981,9	80 685,0	88 034,8	116,6%	98,4%	109,1%
Saldo příjmů a výdajů	7 453,0	6 660,8	14 666,8	8 906,5	89,4%	220,2%	60,7%

V loňském roce hospodařilo hlavní město s **celkovými příjmy 96,9 mld. Kč (meziročně o 1,7 %, tj. o 1,6 mld. Kč více) a celkovými výdaji 88,0 mld. Kč (meziročně o 9,1 %, respektive o 7,4 mld. Kč více)**. Výsledný **přebytek hospodaření 8,9 mld. Kč** byl proti předchozímu roku o 39,3 %, tj. o 5,8 mld. Kč nižší. Hlavní město vykazuje přebytkové hospodaření od roku 2012, tj. **již devátým rokem po sobě**, to se promítá i v postupném nárůstu stavu peněžních prostředků na jeho bankovních účtech, město současně také již sedm let po sobě snižuje svůj dluh.

Ke konci roku 2020 dosáhl **stav peněžních prostředků** na bankovních účtech **hlavního města** (včetně příspěvkových organizací) **97,1 mld. Kč**, což představovalo meziroční **nárůst o 8 mld. Kč**.

Trend **snižování dluhu**, který je patrný od roku 2014, pokračoval i v roce 2020. Hlavní město (včetně příspěvkových organizací) vykázalo ke konci roku dluh ve výši **20,1 mld. Kč**, což bylo o 0,6 mld. Kč méně nežli v roce předchozím. Naposledy město přijalo cizí návratné zdroje v roce 2013 (emise komunálních dluhopisů a úvěr od EIB).

Daňové příjmy činily **63,0 mld. Kč**, což bylo meziročně **o 5,1 %, tj. o 3,4 mld. Kč méně**. Na poklesu se podílelo především inkaso daně z příjmů právnických osob, které dosáhlo 12,2 mld. Kč, což znamenalo pokles o 18,1 %, respektive o 2,7 mld. Kč. Inkaso daně z příjmů fyzických osob kleslo o 5,2 %, tj. o 0,9 mld. Kč. Inkaso daně z přidané hodnoty zůstalo meziročně na podobné úrovni. Pokles byl také vykázan ve skupině daně a poplatky z vybraných činností a služeb (o 8,7 %), přičemž v případě daně z nemovitých věcí došlo meziročně k nárůstu o 59,4 %, tj. o 0,5 mld. Kč.

Nedaňové příjmy byly vykázané ve výši **5,1 mld. Kč**, meziročně byly **vyšší o 20,9 %, tj. o 0,9 mld. Kč**; růst byl vykázan zejména na těchto položkách: příjmy z podílů na zisku a dividend (o 48,8 %, tj. o 0,6 mld. Kč) a ostatní přijaté vratky transferů (o 0,4 mld. Kč, tj. o 65,6 %). Naproti tomu významnější pokles (o 10,2 %, respektive o 0,1 mld. Kč) byl zaznamenán na položce příjmy z úroků. Kapitálové příjmy, stejně jako v předchozích letech, tvořily pouze doplňkový příjem rozpočtu hlavního města, jejich výše činila 61,5 mil. Kč (meziročně o 69 % více).

Transfery přijaté do rozpočtu hlavního města dosáhly **28,8 mld. Kč**, meziročně to bylo **o 16,6 %, tj. o 4,1 mld. Kč více**. Téměř celou část (98,3 %) tvořily transfery **neinvestiční**, jejich výše činila **28,3 mld. Kč (růst o 18,5 %, tj. o 4,4 mld. Kč)**. Největší podíl dlouhodobě tvoří peněžní prostředky poskytované z kapitoly **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, v roce 2020 dosáhl jejich celkový objem **19,3 mld. Kč** (meziročně o 2,0 mld. Kč více), z toho 19,0 mld. Kč (meziročně o 14,5 %, tj. o 2,4 mld. Kč více) činily prostředky určené na úhradu přímých výdajů na vzdělávání (včetně dotací pro soukromé školy). Větší objem neinvestičních transferů byl dále přijat z rozpočtu kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí (2,2 mld. Kč), zde se jednalo především o neinvestiční nedávkové transfery podle zákona č. 108/2006 Sb. Dále byly z kapitoly VPS poskytnuty peněžní prostředky ve výši 1,7 mld. Kč, a to v rámci jednorázového příspěvku obcím na kompenzaci propadu daňových příjmů způsobeného výplatou kompenzačního bonusu podnikatelům.

V rámci **neinvestičních transferů** vstupujících do příjmové strany rozpočtu hlavního města mají dlouhodobě významný podíl také prostředky převedené z vlastních fondů hospodářské (podnikatelské) činnosti. Jedná se

převážně o nájemné z bytových a nebytových prostor v bytových objektech a z pronájmu pozemků. V roce 2020 činil objem převodů z vlastních fondů 2,7 mld. Kč, ve srovnání s rokem předchozím se objem významně nezměnil.

Objem přijatých **investičních transferů** činil 0,5 mld. Kč (meziročně o 37,6 % méně), největší část byla poskytnuta z rozpočtu Ministerstva pro místní rozvoj na realizaci projektů v rámci OP Praha – pól růstu (0,2 mld. Kč), dále z rozpočtu SDFI na financování dopravní infrastruktury (0,2 mld. Kč) a z rozpočtu Ministerstva životního prostředí v rámci Operačního programu Životní prostředí (0,1 mld. Kč). Objem přijatých investičních transferů zůstává v posledních čtyřech letech ve srovnání s předchozím obdobím stále nižší (v letech 2014 - 2016 se pohyboval v rozmezí 1,3 -1,9 mld. Kč; jednalo se především o prostředky určené na realizaci projektů v rámci OP Praha – Konkurenceschopnost).

Celkové výdaje Prahy činily **88,0 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly **vyšší o 9,1 %, tj. o 7,4 mld. Kč**, důvodem růstu byl vývoj v části běžných výdajů.

Běžné výdaje dosáhly **73,6 mld. Kč**, meziročně byly vyšší **o 8,9 %, tj. o 6 mld. Kč**. Růst byl vykázan především v části transferů poskytovaných zejména příspěvkovým a podobným organizacím (o 3,0 mld. Kč), kdy se jednalo především o poskytnutí peněžních prostředků obdržенých ze státního rozpočtu a o zvýšení příspěvku na provoz, a to zřizovaným příspěvkovým organizacím. Dále byl vykázan růst na položkách: výdaje na dopravní územní obslužnost (o 0,5 mld. Kč), výdaje na platy a ostatní platby za provedenou práci vč. pojistného (o 0,3 mld. Kč) a výdaje na nákup služeb (o 0,3 mld. Kč). Výrazný růst byl vykázan na položce převody vlastním rozpočtovým účtům, které se zvýšily o 52,0 % na úroveň 146,8 mld. Kč. Významný relativní nárůst výdajů byl vykázan v souvislosti s nákupem ochranných pomůcek a léků a zdravotnického materiálu. Významný růst byl také vykázan v rámci neinvestičních transferů poskytnutých finančním a podobným institucím ve vlastnictví státu hl. m. Praha (růst o 0,6 mld. Kč).

Kapitálové výdaje činily **14,5 mld. Kč**, což bylo **o 1,3 mld. Kč více** nežli v předchozím roce. Obdobně jako v předchozích třech letech byly kapitálové výdaje financovány téměř plně z vlastních zdrojů hlavního města, neboť přijaté investiční transfery se na kapitálových výdajích podílely 3,5 % (v roce minulém činil tento poměr přibližně 6 % a v letech 2017 - 2018 činil tento podíl 3 %). V předchozích letech 2015 – 2016 byl podíl přijatých transferů na kapitálových výdajích násobně vyšší (16,2 % – 17,5 %). V případě hl. m. Prahy se však vysoké provozní saldo proporcionálně nepromítá do výše kapitálových výdajů, a tedy **investiční možnosti hl. m. Prahy zůstávají v jednotlivých letech za očekáváním**, s výjimkou roku 2014.

Z hlediska odvětvové struktury kapitálových výdajů směřovala v roce 2019 jejich největší část do odvětví bydlení, komunální služby a územní rozvoj (2,4 mld. Kč), doprava (4,4 mld. Kč) a vzdělávání a školské služby (2,5 mld. Kč).

Hlavní město je zřizovatelem celkem 752 příspěvkových organizací (z toho zřizovatelem 248 organizací je Magistrát hl. m. Prahy a zřizovateli 504 organizací jsou jednotlivé městské části). Z hlediska odvětvového zaměření příspěvkových organizací jich nejvíce (celkem 636) spadá do oblasti školství.

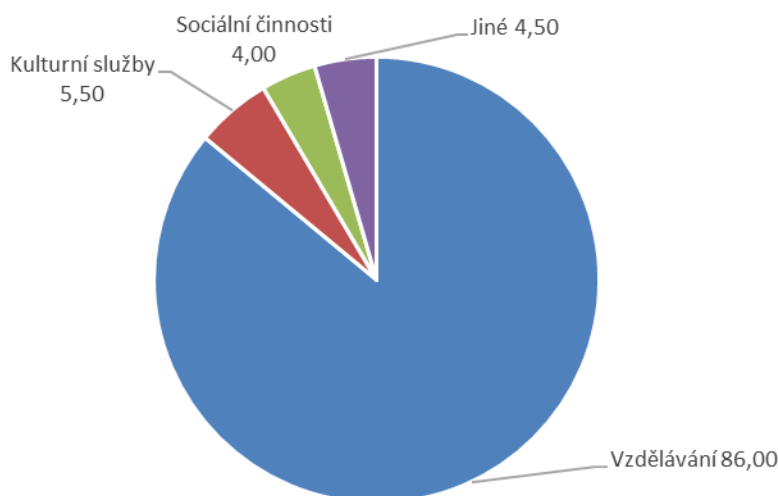
Příspěvkové organizace zřizované obcemi (vč. hl. m. Prahy)

Ke konci uplynulého roku bylo evidováno celkem **8 327 příspěvkových organizací**, jejichž zřizovateli byly obce včetně hl. m. Prahy a jejich městských částí (meziročně se jejich počet zvýšil o 3 organizace). Z údajů o výsledcích hospodaření příspěvkových organizací vyplývá, že 93,4 % organizací ukončilo své hospodaření s kladným nebo vyrovnaným výsledkem (v roce 2019 jich s vyrovnaným nebo kladným výsledkem hospodaření hospodařilo 92,4 %).

Z hlediska odvětvového členění hlavní činnosti příspěvkových organizací působilo zhruba **86,0 %** příspěvkových organizací v oblasti **vzdělávání** (předškolní zařízení, základní školy, školní stravování a základní umělecké školy). V oblasti kultury působilo přibližně 5,5 % z celkového počtu příspěvkových organizací (zde se jedná především o zařízení pro zájmovou činnost v kultuře, knihovnické činnosti a činnost muzeí a galerií). V oblasti sociálních věcí působilo zhruba 4,0 % příspěvkových organizací (domovy pro seniory a domovy pro osoby se zdravotním postižením, centra sociálních služeb, zajišťování osobní asistence a pečovatelské služby a sociální poradenství). Větší počty příspěvkových organizací působily dále i v oblasti rekreačních

a sportovních služeb, rozvoje bydlení, odstraňování odpadů. Odvětvová struktura příspěvkových organizací zůstává stejně jako v případě krajů dlouhodobě stabilní.

Graf č. 8: Oblasti působností příspěvkových organizací zřízených obcemi v roce 2020

Dobrovolné svazky obcí

DSO představují specifickou a nejčastější formu spolupráce mezi obcemi. Vznikají za účelem prosazování společných zájmů členských obcí, zajišťování rozvoje jejich infrastruktury, případně provozování některých společných činností (například v oblasti vodního hospodářství, ochrany životního prostředí, bydlení a územního rozvoje, sociálních služeb). Jednotlivé DSO jsou právníckými osobami, sestavují rozpočet příjmů a výdajů a hospodaří s majetkem, který členské obce vkládají do svazku a s majetkem, který získaly vlastní činností.

V návrhu státního rozpočtu nebývají rozpočtovány žádné transfery přímo pro DSO. Tato skutečnost je způsobena tím, že neexistuje žádný dotační titul, který by byl určen výhradně pro DSO. Dotační tituly, které jsou určeny jak pro obce, tak pro DSO, bývají v návrhu státního rozpočtu zahrnuty jako dotace pro obce a jako dotace pro DSO jsou vykazovány až v průběhu rozpočtového roku při jejich uvolňování.

V roce 2020 působilo na území republiky celkem 700 DSO, jejich počet se meziročně snížil o 4.

DSO hospodařily s příjmy ve výši 4,7 mld. Kč, což znamenalo meziroční nárůst o 15,0 %, respektive o 0,6 mld. Kč. Přesto celková výše příjmů DSO, stejně jako v předchozích třech letech, značně zaostávala za úrovní dosahovanou v období let 2010 – 2015, kdy průměrná roční výše příjmů činila 5,8 mld. Kč. Důvodem je nižší objem přijatých transferů, které představují základní zdroj financování činnosti DSO. Jejich celková výše činila 3,3 mld. Kč, zatímco v letech 2010 - 2015 to bylo průměrně 4,7 mld. Kč ročně (pokles po roce 2015 souvisí především s přechodem na nové programové období pro čerpání prostředků z rozpočtů fondů EU a projevuje se zejména v části přijatých investičních transferů).

Vlastní příjmy DSO byly vykázány zhruba ve stejné výši jako v předchozích dvou letech, činily **1,5 mld. Kč**. Tvořily je v zásadě pouze nedaňové příjmy, z toho: příjmy z pronájmu majetku ve výši 1,0 mld. Kč a příjmy z vlastní činnosti ve výši 0,3 mld. Kč.

Výdaje DSO činily **4,9 mld. Kč**, meziročně **vzrostly o 30,0 %**, tj. o 1,1 mld. Kč. Růst byl vykázan především v části kapitálových výdajů, které dosáhly 3,4 mld. Kč (o 47,0 %, tj. o 1,1 mld. Kč více), běžné výdaje zůstaly na úrovni předchozího roku, činily 1,5 mld. Kč.

Z hlediska odvětvové struktury směřovala největší část výdajů, stejně jako v předchozích letech, do odvětví vodního hospodářství. Jejich objem dosáhl 3,5 mld. Kč (v minulém roce činily 2,6 mld. Kč), z toho kapitálové výdaje činily 2,9 mld. Kč (v loňském roce představovaly 2,0 mld. Kč).

Hospodaření DSO skončilo v roce 2020 se schodkem ve výši 0,1 mld. Kč a proti loňskému roku se saldo hospodaření snížilo o 0,5 mld. Kč. Z celkového počtu 700 DSO jich 415 hospodařilo s vyrovnaným nebo kladným výsledkem rozpočtového hospodaření (v roce 2019 hospodařilo s přebytkem 414 DSO).

Z hlediska zaměření činnosti působí největší počet DSO v odvětví bydlení, komunální služby a územní rozvoj. Dále pak v odvětvích: vodní hospodářství (předmětem činnosti je především zajišťování zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod a správa ve vodním hospodářství) a ochrana životního prostředí (zde se jedná zejména o zajišťování sběru a svozu komunálních odpadů a nebezpečných odpadů, využívání a zneškodňování odpadů, péči o vzhled obce a veřejnou zeleň a činnosti k ochraně půdy a krajiny).

4 Hospodaření Regionálních rad regionů soudržnosti

Regionální rady vznikly v roce 2006 jako řídicí orgány regionálních operačních programů v programovém období 2007 – 2013. Jejich hlavním úkolem bylo prostřednictvím regionálních operačních programů administrovat peněžní prostředky z rozpočtů fondů EU. V období do roku 2016 byly do rozpočtů regionálních rad převáděny značné objemy transferů ze státního rozpočtu, které byly určeny na spolufinancování projektů realizovaných v rámci regionálních operačních programů (například v letech 2009 – 2016 činila jejich průměrná roční výše 16,2 mld. Kč).

Tabulka č. 10: Bilance příjmů a výdajů regionálních rad regionů soudržnosti (mil. Kč)

Ukazatel	Skutečnost k 31.12.2019	rozpočet 2020		Skutečnost k 31.12.2020	% plnění rozpočtu	Index 2020/2019
		schválený	po změnách			
1	2	3	4	5	6	7
Nedaňové příjmy	70,8	47,8	47,8	226,5	474,2	319,8
Kapitálové příjmy	0,7	1,0	1,0	0,4	38,0	55,9
Přijaté transfery (po konsolidaci)	191,3	19,0	254,5	290,5	114,1	151,8
z toho:						
- ze státního rozpočtu	102,3	0,0	226,8	183,4	80,9	179,2
- z rozpočtu krajů	15,1	0,0	0,0	51,3	0,0	340,4
Příjmy celkem (po konsolidaci)	262,8	67,8	303,3	517,4	170,6	196,9
Běžné výdaje (po konsolidaci)	245,7	106,5	335,7	457,9	136,4	186,4
Kapitálové výdaje (po konsolidaci)	73,9	0,0	6,4	6,3	99,4	8,6
Výdaje celkem (po konsolidaci)	319,6	106,5	342,0	464,2	135,7	145,3
Saldo příjmů a výdajů (po konsolidaci)	-56,7	-38,8	-38,8	53,2	-137,2	-93,7

Ukončení programového období 2007 – 2013 znamenalo změnu úlohy a tím i rozpočtového hospodaření regionálních rad. Od poloviny roku 2016, tj. termín, do kdy bylo možné proplácet poslední projekty realizované v rámci regionálních operačních programů, spočívá úloha regionálních rad především v monitorování a kontrole projektů v období jejich povinné udržitelnosti (u posledních proplacených projektů potrvá až do konce roku 2021) a provádění činností spojených s postupným ukončováním jednotlivých regionálních operačních programů. V hospodaření regionálních rad se proto promítá postupné utlumování jednotlivých činností a postupné snižování počtu pracovníků. Tento trend souvisí s připravovaným zrušením regionálních rad v roce 2021.

Pro rok 2020 byly, obdobně jako v předchozím roce, rozpočtovány jak ve státním rozpočtu, kapitola Ministerstvo pro místní rozvoj, tak v rozpočtech jednotlivých krajů, již jen prostředky na financování provozu a činnosti regionálních rad, případně na doplacení dotací příjemcům z důvodů ukončení některých sporů z veřejnoprávních smluv z předchozího programového období. Celkový objem příjmů regionálních rad činil 517,4 mil. Kč, z toho přijaté transfery z kapitoly Ministerstvo pro místní rozvoj činily 238,6 mil. Kč a nedaňové příjmy byly ve výši 226,5 mil. Kč.

Celkové příjmy regionálních rad dosáhly **růstu o 96,9 %**, tj. o 254,6 mil. Kč. Nedaňové příjmy činily 226,5 mil. Kč (přijaté sankční platby, přijaté vratky transferů, příjmy z finančního vypořádání) a meziročně vzrostly o 219,8 %

Výdaje regionálních rad činily **464,2 mil. Kč** (meziroční **růst o 45,5 %**, tj. o 144,7 mil. Kč). V rámci **běžných výdajů ve výši 457,9 mil. Kč** se jednalo především o výdaje na vlastní činnost regionálních rad, tj. výdaje na platy a ostatní platby za provedenou práci včetně souvisejícího pojistného, výdaje na nákup služeb či vratky transferů poskytnutých z veřejných rozpočtů ústřední úrovně. V rámci **kapitálových výdajů** došlo k výraznému **snížení o 91,5 %** na úroveň 6,3 mil. Kč. Jednalo se především o investiční transfery obcím, fundacím, ústavům a obecně prospěšným společnostem a nefinančním podnikatelským subjektům.

Regionální rady ukončily své hospodaření s mírným přebytkem 53,2 mil. Kč (meziročně došlo ke zvýšení rozpočtového hospodaření o 109,9 mil. Kč). Stav **peněžních prostředků** na bankovních účtech regionálních rad se meziročně **zvýšil o 55,4 mil. Kč**.

V programovém období 2014 – 2020 mají kraje a obce možnost čerpat prostředky na projekty spolufinancované z rozpočtů fondů EU především prostřednictvím Integrovaného regionálního operačního programu, který navazuje na sedm regionálních operačních programů a částečně na Integrovaný operační program z předchozího programového období. Prioritou IROP je umožnění vyváženého rozvoje území, zkvalitnění infrastruktury, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. Řídicím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj. Hl. m. Praha má možnost čerpat peněžní prostředky z operačního programu Praha - pól růstu ČR, jehož řídicím orgánem je Magistrát hl. m. Prahy.

Z výsledků za rok 2020 vyplývá, že využití prostředků v rámci nového programového období se proti předchozímu roku zvýšilo. Z kapitoly **Ministerstvo pro místní rozvoj** přijaly obce, DSO a kraje v rámci Integrovaného regionálního operačního programu celkem 15,2 mld. Kč (v roce 2019 to bylo 14,5 mld. Kč). Hl. m. Praha získalo z této kapitoly v rámci Operačního programu Praha – pól růstu peněžní prostředky ve výši 0,8 mld. Kč (v roce 2019 to bylo 1,0 mld. Kč).

5 Zadluženost

Územní rozpočty včetně zřízených příspěvkových organizací¹⁰ vykázaly ke konci roku 2020 zadluženost (dluh)¹¹ ve výši **94,4 mld. Kč**, což je o **3,9 %** (o 3,5 mld. Kč) více než v roce předchozím. Zadluženost vzrostla na úrovni obcí a krajů, dobrovolné svazky obcí svůj dluh mírně snížily. Regionální rady dlouhodobě hospodaří bez dluhů.

Tabulka č. 11: Stav na bankovních účtech a stav dluhu územních rozpočtů v letech 2012–2020 (mld. Kč)

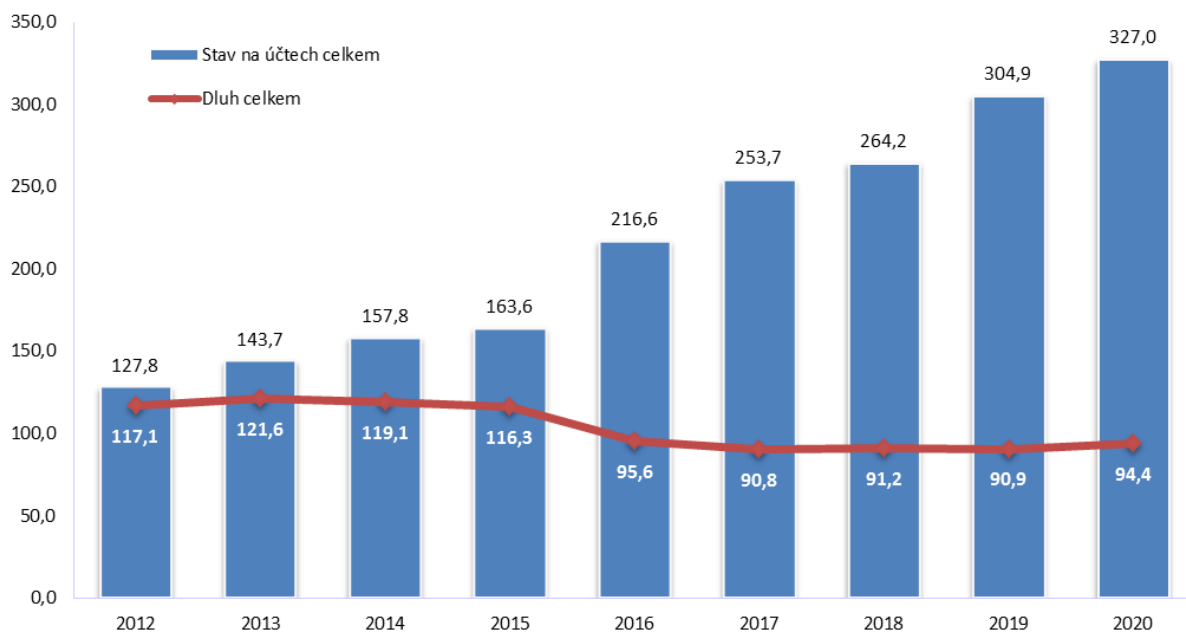
Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stav na účtech celkem	127,8	143,7	157,8	163,6	216,6	253,7	264,2	304,9	327,0
Dluh celkem	117,1	121,6	119,1	116,3	95,6	90,8	91,2	90,9	94,4
Rozdíl	107,0	22,1	38,7	47,3	121,0	162,9	173,0	214,0	232,6

V případě **stavu peněžních prostředků** na bankovních účtech územních rozpočtů došlo oproti roku 2019 k **růstu o 7,2 %**, tedy o **22,1 mld. Kč**. Ke konci roku 2020 **stav peněžních prostředků** na bankovních účtech **převýšil hodnotu celkového dluhu** územních rozpočtů **o 232,6 mld. Kč**, tj. **více než trojnásobně** (3,5 krát).

¹⁰ Čerpáno z dat předaných do CSÚIS ke dni 8. 3. 2021. V údajích nejsou zahrnuty 4 obce, 1 DSO a 6 příspěvkových organizací, jejichž účetní výkazy nebyly k tomuto okamžiku do CSÚIS předány.

¹¹ Do údajů o zadluženosti jsou od 1. 1. 2010 zahrnovány přijaté úvěry a zápůjčky, přijaté návratné finanční výpomoci, vydané dluhopisy, eskontované směnky, směnky k úhradě, závazky z ručení a ostatní dlouhodobé závazky. Konkrétně se jedná o syntetické účty 281, 282, 283, 289, 322, 326, 362, 451, 452, 453, 456, 457 a 459.

Graf č. 9: Dluh a stav peněžních prostředků na bankovních účtech za územní rozpočty celkem (mld. Kč)

Obce včetně jimi zřizovaných příspěvkových organizací vykázaly ke konci roku 2020 celkový dluh ve výši **71,1 mld. Kč**. Proti předchozímu roku se jedná o **nárůst pouze o 1,6 %**, tedy zvýšení o 1,1 mld. Kč, přestože Českou republiku postihla epidemie onemocnění COVID-19. Naopak stav peněžních prostředků na bankovních účtech byl vykázán ve výši 270,5 mld. Kč, kdy oproti roku 2019 došlo k **růstu o 9,0 %**, tedy o 22,3 mld. Kč

V celkovém objemu dluhu obcí jsou zahrnuty přijaté bankovní úvěry od peněžních ústavů, emitované komunální dluhopisy, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy, vč. zápůjček ze státních fondů.

Tabulka č. 12: Souhrnné údaje o dluhu obcí ČR v letech 2012–2020 (mld. Kč)

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Úvěry	68,3	68,8	67,7	66,1	51,5	49,5	49,4	50,1	51,9
Komunální dluhopisy	13,8	15,0	11,8	10,7	10,7	10,4	10,1	10,1	10,2
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	7,9	8,4	9,4	10,1	9,7	9,1	9,1	9,8	9,0
Celkem	90,0	92,2	88,9	86,9	71,9	69,0	68,6	70,0	71,1

Ve struktuře dluhu obcí mají dlouhodobě největší váhu přijaté úvěry, jejichž podíl ke konci roku 2020 činil 73,0 %, podíl emitovaných komunálních dluhopisů činil 14,3 % a zbývající část dluhu obcí (12,7 %) tvořily přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy. Ve srovnání s rokem 2019 se dluh zvýšil na položce úvěrů o 1,8 mld. Kč, nepatrně se zvýšil na položce komunálních dluhopisů a na položce přijatých návratných finančních výpomocí a ostatních dluhů došlo k poklesu o 0,8 mld. Kč.

Úvěry, které obce přijaly od peněžních ústavů, byly podobně jako v minulých letech směřovány zejména na rekonstrukce a výstavbu technické infrastruktury, na předfinancování investičních projektů spolufinancovaných z rozpočtů fondů EU a na regeneraci a výstavbu bytového fondu. Obce tyto prostředky rovněž použily na rekonstrukce školských zařízení, sportovních areálů a jiné občanské vybavenosti. Tyto úvěry se vyznačují relativně nízkým úročením a velmi dlouhou dobou splatnosti.

Vedoucí postavení v poskytování úvěrů si stále udržují Česká spořitelna, a.s., Komerční banka, a.s. a Československá obchodní banka, a.s. V poskytování úvěrů a zápůjček jsou aktivní i další právnické a fyzické osoby, včetně obcí. Zhruba pro polovinu poskytnutých úvěrů a zápůjček jejich poskytovatelé nevyžadovali ručení. Pokud bylo ručení vyžadováno, nejčastěji šlo o ručení směnkou, majetkem obce nebo budoucími příjmy rozpočtu obce.

Dluh z titulu vydaných **komunálních dluhopisů** vykazovalo ke konci roku 2020 pouze hl. m. Praha (ve výši 10,2 mld. Kč).

Obce také přijaly **zápůjčky** z rozpočtu Státního fondu životního prostředí ve výši 258,0 mil. Kč a z rozpočtu Státního fondu podpory investic ve výši 9,1 mil. Kč.

V roce 2020 vykázalo dluh 3 215 obcí z celkového počtu 6 254 obcí, což je 51,4 % obcí. Počet obcí, které vykázaly v posledních letech dluh, zůstává v zásadě stabilizovaný, meziročně došlo k nárůstu o 34 obcí.

Bez zahrnutí čtyř největších měst (tj. hl. m. Praha, Brno, Ostrava a Plzeň) činí dluh ostatních obcí celkem 43,3 mld. Kč. U obcí bez těchto největších měst došlo k meziročnímu nárůstu celkového dluhu o 1,9 mld. Kč.

Tabulka č. 13: Podíl dluhu hl. m. Prahy, Brna, Ostravy a Plzně na celkovém dluhu obcí (mld. Kč)

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zadluženost obcí celkem - v tom:	90,0	92,2	88,9	86,9	71,9	69,0	68,6	70,0	71,1
obce bez 4 největších měst	44,5	43,0	43,6	43,1	38,6	37,9	38,9	41,4	43,3
dluh 4 největších měst	45,5	49,2	45,3	43,8	33,3	31,1	29,7	28,6	27,8
% podíl 4 největších měst na celkovém dluhu	50,6	53,4	51,0	50,4	46,3	45,1	43,3	40,9	39,1

Celková výše dluhu hl. m. Prahy včetně příspěvkových organizací Magistrátu hl. města Prahy a příspěvkových organizací městských částí dosáhla **20,1 mld. Kč**. Podíl dluhu hl. m. Prahy na celkovém dluhu obcí činil 28,3 %.

Dluh příspěvkových organizací zřízených obcemi včetně organizací zřízených městskými částmi hl. m. Prahy dosáhl ke konci roku 2020 výše **863,0 mil. Kč**. Z celkového počtu 8 327 organizací vykazovalo dluh 389 organizací, tj. 4,7 %. V rámci zadlužených obecních příspěvkových organizací jich z hlediska klasifikace ekonomických činností (NACE) působilo nejvíce v oblasti předškolního a základního vzdělávání.

Dobrovolné svazky obcí vykázaly dluh ve výši **1,4 mld. Kč**, což je o 0,2 mld. Kč méně než předchozí rok. Dobrovolné svazky obcí využívají získané prostředky především na rozvoj a obnovu místní infrastruktury (vodovody a kanalizace), odpadové hospodářství a na projekty zvyšující atraktivitu jejich území.

Kraje včetně jimi zřízených příspěvkových organizací vykázaly ke konci roku 2020 dluh v celkové výši **21,8 mld. Kč**. Meziročně hodnota dluhu vzrostla o 13,0 %, tedy o 2,5 mld. Kč. Na položce úvěrů byl vykázán meziroční nárůst dluhu o 2,2 mld. Kč; podíl úvěrů na celkové zadluženosti krajů dosáhl 83,9 %. Kraje ani v roce 2020 neemitovaly komunální dluhopisy.

Tabulka č. 14: Souhrnné údaje o dluhu krajů ČR v letech 2012–2020 (mld. Kč)

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Úvěry	22,2	23,5	24,4	24,3	18,6	16,7	16,8	16,1	18,3
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	2,3	3,3	3,2	2,1	2,7	3,0	4,0	3,2	3,5
Celkem	24,5	26,8	27,6	26,4	21,3	19,7	20,8	19,3	21,8

Dluh příspěvkových organizací zřízených kraji (z 1843 organizací vykazuje dluh 263 organizací, tj. 14,3 %) dosáhl ke konci roku 2020 výše **4,0 mld. Kč**. V rámci zadlužených krajských příspěvkových organizací působilo z hlediska klasifikace ekonomických činností (NACE) nejvíce organizací v oblasti středního všeobecného a odborného vzdělávání.

Graf č. 10: Dluh obcí a krajů (mld. Kč)

